

IFJU ÉVEK

KERESZTREJTVÉNY.

(Beküldte: Hursán Pál.)
(10 pont.)

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12
13							14					
15					16	17		18				
19				20						21		
22			23		24				25		26	
27		28		29				30		31		
		32										
33	34							35				36
37					38		39				40	
41		42		43						44		
45			46		47				48			
49				50				51	52			
53												

Vízszintes sorok: 1. Petőfi vers címe. 13. Az egyiptomiak szent növénye. 14. A Magyar Nemzet és a Budapesti Hírlap szerkesztője volt. 15. Verseny — görögül. 16. Időhatározó szó. 18. Mese. 19. Péháem. 20. Ácsszerszám — névelővel. 21. Ngf. 22. Ford.: de. 24. I. l. z. 26. Zeus szerelmese. 27. Hírül adja. 30. Az elefánt metsző foga. 32. Budapest része. 33. Előtte levő. 35. T-vel a végén Kisásziában hegy. 37. Skálahang. 38. UM-mel a végén olaj — latinul. 40. Latin kötőszó. 41. Férfinév. 43. Az egyik Múzsza. 44. Egzótikus madár. 45. Japán admirális. 47. Híg — keverve. 48. A dolgozó ember keze. 49. Rágcsálók. 51. Az Öt tő egyike. 53. Nálunk az 1848 előtti politikai jogok kizárólagos birtokosai voltak.

Függőleges sorok: 1. A szorzás, osztás stb. 2. A büntetés egyik fajtája. 3. A legkisebb rész. 4. Angol rohanás. 5. K. s. 6. A Fekete tenger része. 7. Nemzet. 8. Mássalhangzó kifejtve. 9. Iátlan dinár. 10. Arábiai angol szén-állomás. 11. Oszlopokon nyugvó nyílt csarnok — olaszul. Az egyik felekezet hívei. 17. Petőfi vers címe. 23. Fűszernövény. 25. Görög piac. 28. Ilyen eszköz is van. 29. Az egyik nyelvjárás. 30. Menyasszony. 31. Egy szó a Halotti Beszédből. 34. Európai tó. 36. A kereszténység első századaiban a puszták lakója volt. 38. Ford.: az ókor népe. 39. A világot ez tölti ki (e=ae). 42. Magyar város. 44. Származik. 46. Imádkozni — latinul. 48. Német számnév. 50. E. e. e. e. e. 52. Rag.

SZÁMREJTVÉNY.

(Beküldte: Hursán Pál.)
(5 pont.)

- 3, 26, 8, 2, 13, 21, 25, 24, 14 = Tanteremben található.
 22, 16, 24, 8, 14, 1, 18, 5 = Közlekedési eszköz.
 4, 15, 20, 9, 17, 7, 5 = Vándorcsergő.
 11, 17, 6, 23, 10, 18, 27 = Tér Budapesten.
 12, 26, 19, 16, 6, 21, 5 = Iskolában folyik.
 1—27 = Petőfi vers első sora.

IFJÚ ÉVEK

BUDAPEST, 1936. SZEPTEMBER.

XV. ÉVFOLYAM 1. SZÁM.

A RÉGI HATÁRKŐ

A Nagykőhavason
Egy kicsi kőhalom.

Ez emberkézre vall
Símára csiszolt oldalával.

S mért, mért nem: ez még áll.
Határkő. Elment tőle a határ.

S tulajdonkép minek
Ezen akadni meg?

Megakadnak a vándorfellegek?
Ledűlnék töprengeni a szelek?

Mi lehet, mi e magasban is fáj?
Innen s túl egy az ég és egy a táj.

Innen s túl egyformán szegényesen
Gyalogfenyő és boróka terem.

A Nagykőhavason
Egy kicsi kőhalom.

Egy kicsi kőhalom,
Egy kicsi sírhalom.

Alatta mégis egy világ pihen.
Láttam, ahogy valaki ráborult
És sírt keservesen.

Reményik Sándor.

Evangelikus ifjú — Evangelikus jövő

A jelen a múlt és a jövő határmesgyéje. Az ifjúság ott áll e határmesgyén s szemét előreszegezi. Feszült figyelemmel fürkészi a jövőt. A jelenből nem menekül vissza a múltba, hanem a jövő felé tör. Ami van, abból nem vágyik vissza a voltba, hanem arra eped, ami jön, ami elkövetkezendő. Ez az eljövendő nem lehet a jelenvalónak pusztá továbbvitele. Az ifjúság mindig újat keres. És ha valaha, most csakugyan valami újra van szükség: új életre. Még pedig arra az életre, amely az evangélium alapján épül fel. Az új életnek az alapja tehát megvan. Ez nem új, régi, közel 2000 esztendő és mégis új, mindig új, örökké új, mert a mulandóságon felüláll: „Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképen el nem múlnak.” A minden idők embere számára szóló evangéliumnak az életbe való átvitele, megvalósítása az, amelyre mindenekfelett a legnagyobb szüksége van az emberiségnek. Ez az „egy szükséges dolog”, „a jobb rész”, melyet, ha választunk, akkor, amint a tavasz újéletre fakasztja a természetet, úgy újélet virul a mostani olyan sívár, kietlen világban.

Ti vagytok, ifjú barátaim, a jövő emberei. Egy áldott, nagy lehetőség hordozói. Legyetek azon, hogy ez a jövő evangéliomi legyen. Evangéliomi jövő munkálói azonban csak úgy lehettek, ha mindenkor élő, benső kapcsolatban álltok az evangéliummal s az evangéliumot néktek adó evangélikus egyházunkkal. A jövő kialakulására döntő hatással van az, hogy a jelen ifjúságának, a jövő embe-rének, milyen az evangéliumhoz való viszonya. Következmény nincsen kiváltó ok nélkül. Eredmény nem lehet előzetes munka nélkül. Evangéliomi jövő nem következhet el, ha az azt eszközölő Szentlélek hatalmába emberek nem adják magukat munkaeszközü, azaz a Szentlélek újjáteremtő ereje által emberek nem válnak evangéliomivá. Fogadd be és tartsd meg az Igét, hogy az formálja, alakítsa életedet és akkor te, evangélikus ifjú, jelenteni fogod az evangélikus jövőt. Az evangélikus jövő a szerint alakul, hogy mennyire evangéliomi az az ifjú nemzedék, amely hivatva van az egyházi és a nemzeti életben apái örökébe lépni. Lankadatlan kötelességtudattal munkáljátok, építsétek az evangélikus jövőt! Az eljövendő sáfárai vagytok: „Ami pedig egyébiránt a sáfároknak megkívántatik, az, hogy mindenik hívnek találtsék.”

Szeretném, ha a fentiekből megéreznétek azt a felelősséget, melyet viselni tartoztok az evangélikus jövővel illetőleg. De a felelősség mellett lássátok meg az evangélikus jövőért munkálkodásnak a felemelő szépségét, méltóságát. Lelket magasbaragadó, nemes, magasztos feladat ez. Tulajdonképpen egy azzal, amit így szoktunk kifejezni: Isten országának építése. Pál apostol teszi azt a kijelentést: „Isten munkatársai vagyunk.” Az evangélikus ifjú Isten akaratának megvalósulásáért munkálkodik és így munkatársa az Istennek.

Nem állítottam-e elérhetetlen célt elétek, amikor azt mondom, legyetek Isten munkatársai s ezáltal az evangélikus jövő építői? Valóban ez a legmagasabb cél, ami a földön lehetséges. De az igazi ifjú mindig nagy cél felé igyekszik s ennél dicsőbb cél nincs, ezért érdemes élni, érdemes küzdeni. Isten terveinek keresztülvitelére embereket keres, használ fel. Az evangélikus jövő munkásaivá titeket hívott el, benneteket akar felhasználni. Evangelikus ifjú, ismerd fel és kövesd ezt az isteni akaratot! Az új tanév küszöbén indulj el az evangélikus jövő felé Jézus vezérlete alatt s akkor biztos a győzelem!

Balázs Béla

SZEGÉNYEK SZÍVE

Írta: Maróthy Jenő.

A mi iskolánk nagyon szegény iskola. Annyi benne a szegény gyerek, mint a pipitér. Bizonyára ez az oka annak, hogy mindegyiknek jó kedve van. Hej, mert a vagyon nagy gond! Elköltegni is, megtartani is, hát még szaporítani! Nem akar az ma a szentnek sem szaporodni, akármilyen jó földbe ültetik. Inkább kivesz a magja is, mert úgy látszik, a pénz is elkapta már az emberek betegségét s egyik bugyellárisban az egyke, a másokban az egyse a divat. Hát az ilyen gondoktól csak kíméljen meg az Isten minden becsületes embert!

A mi iskolánkat meg is kíméli (eből látszik, hogy milyen jó iskola).

No de azért mégis rosszul mondtam, egy tehetős gyerek mégis csak van az iskolánkban. Turcsek Dezső. Az apja nagyvágó (odaszalad ma még az a bolond pénz is, ahol a hatalom bárdját látja villogni), ő maga pedig istentelenül rossz tanuló. Áprilisban (a bolondok hónapjában) iratták be az iskolánkba, s akkor már három iskolát járt meg szeptember óta — s egyikben sem volt megelégedve a tanárokkal. Lám, ez megint a gazdagok privilégiuma, hogy válogathatnak a tanárookban rogyásig, míg a szegény ember kénytelen beérni gyakran nyolc évig ugyanazzal a tanári karral. (Igaz azonban, hogy többnyire a gazdag is hiába turkál bennük, mert a legtöbb iskolában ugyanazt a tanári kart találja.)

Nos, beült az I. c)-be a kis gazdag Turcsek, szép, új világos sportruhában

s bámulva vette őt körül a sok kis szegény szurtos, akik közül egy tucat már tizenegykor kezd ebédelni, mert ez a reggelijük és vacsorájuk is egyúttal — a kényelmesebb elintézés céljából. Hát ezek úgy néztek a kiöltözködött Krözusra, mint verebek a kanárirra. Bosszuszus áhítattal és rejtett ellenérzéssel. Nemsokára ki is tört belőlük a tréfás verébtermészet s jókedvű öngúnnal csiripelték körül a kicsipett Turcseket. — Ez is ruha? Ki hord ma már ilyet? Nézd meg a mi „rumba-pullóverünket!”

Hát a pullóverek még csak pullóverek voltak (az osztály fele télen-nyáron ugyanabban a pamut-ujjasban jár), de már azt a rumba nevű táncot aligha járják a divatos tánctermekekben ilyen foszladozó, tintapecsétes ujjasokban.

Baj is az! Ők ilyenben járták! Hangos dalolással táncolták körül a kis Turcseket s még a medencecsontjukat is úgy illegették, mint a lokálok elkényeztetett táncosnői. Aztán előállt közülük a legszegényebb táncmester. Turcsi Mihály. Megállt Turcsek előtt s büszkén eléje tette a nagyapjától örökölt cügoscipőjét.

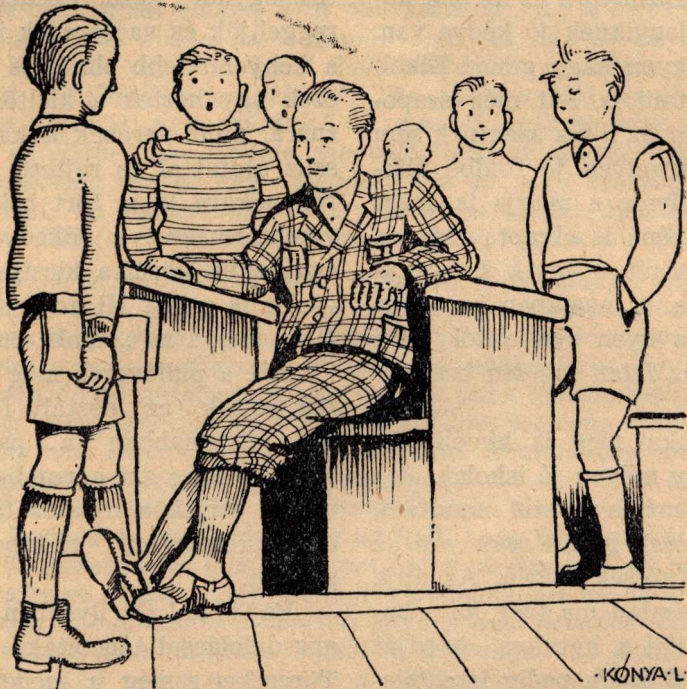
— Látod! Ez a jó cipő! Ebben lábvizet is vehetek! Ebben még egy elefántnak is elmúlnának a tyúkszemei! S vígan táncolta körül az osztályt az elefántokra szabott bocskorban.

A többi zajos derültséggel tapsolt a rettentő cügoscipőnek s a kis Turcsek kezdte szégyenkezve nézni a maga finom kis sárga cipőjét. Következett a

tízóraizás ideje! Turcsek két vastagon megtöltött sonkászemlyét s egy csomag cukrászsüteményt húzott elő a táskájából, de mi volt az azokhoz a finomságokhoz képest, amiket a társai hoztak magukkal. Az egyik akkora zsi-

— Jaj, te szegény Turcsek! Hát mit eszel te? Csak nem sonkát! Pfuj! És meg bírod enni? Hisz ez nagyon rossz lehet!

A kis Turcsek valóban kezdte magát szegénynek és szerencsétlennek érezni

Nos beült az I. c-be a kis gazdag Turcsek szép új világos sportruhában és bámulva vette őt körül a sok kis szegény szurtos.

ros kenyeret evett, mint az osztályfőnök tenyere, a másik kétszer akkora sült tököt, a harmadik egy kalap patogatott kukoricát, a negyedik egy emberfej nagyságú kukoricagörhöt és így tovább.

Turcsi Mihály pedig kiszórt a padra a két kabát- és két nadrágzsebéből egy kupac pirított tökmagot s olyan büszkén ült alatta, mint Mohamed a hegy alatt.

a sonkái és süteményei között. De azért még nem adta meg magát. Hősiesen ette az úri kosztot, ha nem is izlett már neki úgy, mint tegnap, s dicsérte keservesen, mint cigány a kehes lovát.

Arra a kis Turcsi megkóstoltatta vele a pirított tökmagot. — Óh, Istenem, micsoda mennyei íze volt annak a tökmagnak! Mint a Jóisten cukrával meghintett mandulának! De hát hiába, az ilyen finomságok csak a szegény em-

ber kamrájában teremnek, akármilyen szomorú ez a gazdagokra nézve!

Ilyenformán aztán lassan valóságos verseny fejlődött ki az I. c)-ben a gazdagok és a szegények között. A gazdagok képviselője volt Turcsek, a szegényeké Turcsi. Egyik se akarta magát hagyni — s azt a társadalmi osztályt, melynek képviselőjét a véletlen reájuk bízta. A verseny persze nem vonatkozott a tanulásra. (Ott a gazdagok gyorsan feladják a játszmat a szegény diákokkal szemben. Turcsek már május közepén mindenből szekundára állt, Turcsi pedig mindenből jelesre.) Vonatkozott azonban a hazulról hozott fényűzési cikkekre. Turcsek minden nap valami pompás új játékszert hozott az iskolába. De Turcsi se hagyta magát. S amikor Turcsek felhúzható kiscsirkét hozott, hozott ő akkor olyan dióhéjból készített tücsköt, hogy Csaszka tanár úr, a természetrajz tudora, három napig kereste az osztály négy sarkában s máig se hiszi, hogy nem valami rákosi tücsök cirpelt az órája alatt.

Turcsek erre egy önműködő automobillal állított be. Jó, jó, de mi volt az akkor az önműködő krumplipuskához képest, amit Turcsinak csinált az édesapja s amivel annak találta el az orrahegyét Turcsi, akinek akarta, sőt egyszer még annak is, akinek nem akarta és ez a nagyorrú iskolaszolga volt.

Turcsek megvakarta a fejét és most egy drága zsebvilnylámpával került elő. Nem volt nagyobb az egész lámpa, mint egy becsületes besztercei szilva, de nem is ért annyit, mint az a zsinigre kötött akácfapecek, amit Turcsi hozott hazulról, mert a lámpával legfeljebb olvasni lehetett a pad alatt, de a mad-

zagra kötött brúgató még a szemét is kiverte annak, aki nem tudott vele bánni.

Megbosszankodott erre a kis Turcsek és másnap egy zenélő szekrényvel állított be az iskolába. Turcsi szülei azonban most felülmúlták saját magukat s almahéjból olyan körhintát csináltak a fiúknak, hogy az magától forgott a napon, akár zenéltek neki, akár nem, ha pedig gyufát gyújtottak alája, akkor még muzsikált is az almahéj a saját körforgásához, ami több volt, mint az indiai bűvészet legnagyobb csodája.

Az I. c) tombolt a lelkesedéstől. A gyerekek ösztönszerűen megéreztek, hogy nem épen csak a szegénység győzelme ez a gazdagság fölött, hanem a lélek leleményének diadala is a lelketlen gép és a lelketlen pénz fölött.

Érezte ezt a kis Turcsek is s elkeseredésében gonosz lépésre ragadtatta magát. Hosszú fejesvonalzójával darabokra zúzta az almahéj-körhintát s tehetetlen dűhhel kiáltotta oda a kis Turcsi Mihálynak:

— Hiába nevensz, azért mégis én vagyok a győztes, te rongyos!

... *Te rongyos!*

Az egész mondatból csak ez a két szó maradt meg a kis Turcsi Mihály fülében, mert ez volt benne a legfájdalmasabb. Hiszen igaz volt. (S az ilyen keserű igazságokkal szemben védtelen az ember.) Nyomorult kis ruhácskáját csak az anyai gondosság varrótúje tartotta össze. A könyökén és a térdén vékonyabb volt, mint a fátyol... A nyomorúság fátyola... Szomorúan s hallgatagon ment benne haza a kis Turcsi, mint akit szíven ütöttek.

Hogy mit mondott otthon, ki tudná. De hogy mit felelt rá az édesanyja, azt másnap meglátták valamennyien. A két fátyolos térd és könyök másnap reggelre be volt foltozva. De nem vala-

ereje, mely foltokra vagdalja magát, hogy a kisfia ne legyen kénytelen a lyukas ruhája miatt szégyenkezni.

Hallgattunk, csak a szívünk dobogott viharosan. Ezt dobogta:

A két fátyolos térd és könyök be volt foltozva szívalakúra vágott foltokkal.

mi közönséges kerek, vagy négyszögletű posztóval, hanem — *szívalakúra vágott foltokkal*... Két szív a két térdén... Két szív a két könyökön... Szerető, féltő gondossággal védték a kis Turcsi Mihály szegénységét, hogy senki ne árthasson neki többé!

A szíveket mindnyájan észrevettük... Turcsek is, az osztály is, én is. De nem szóltunk semmit. A szívünkbe ült annak az anyai szívnek a csodatévő

Add fel a versenyt, Turcsek Dezső! Ezt a szívet földi ember le nem győzheti többé!

=====

H. O. Fletcher, az ausztráliai múzeum geológusa, Queenslandban egy teljes diprotodon-csontvázat talált. A lelet korát ötven millió évre becsülik. A diprodon volt a közép-ausztráliai vadon legnagyobb őszállata. A csontváz méretei után ítélve oly nagy lehetett, hogy hátsó lábain ülve a legmagasabb fák koronájáról legelhetette le a lombokat.

Magyar szívvel Ausztriában

zidei nyári utam idegenbe vezetett. Nyugat felé, Ausztriába. Fájó érzés, amint a vonat sebesen szeli át a puhan ringó érett gabonatóblák végtelen szalagjait Hegyeshalom felé, sajtó nyílalás, mikor már itt el kell hagynunk a magyar határt. Gyötrő vergődés innét a régi határig, hiszen idegen zászlók lobognak a magyar vérrel szerzett, magyar ésszel előbbrevitt, magyar lelkesüléssel magunkénak szeretett földön. Szinte megkönnyebbülés, mikor Brucknál a régi, ezredéves határt is elhagyjuk. Itt már idegenben járunk, nem a magunk elrablott és ezért talán még forróbban szeretett rögén.

Mindvégig meg is marad ez az alaphangulatom. „Idegenben járok.” Gyönyörű a vidék, égbenyúlnak a hegyek, smaragd- és azúrfényben tündöklenek a tavak, mély sötét- és lenge világoszöldben pompáznak a végeszakadatlan fenyvesek, de egyre Petőfi szavát idézi lelkem: „Tán csodállak, ámde nem szeretlek!”

Annál mélyebb élmény, ujjongó öröm, mikor itt, az idegenben is magyar elme szárnyalása, magyar művészet diadala, magyar hős halhatatlan emléke tárul elé.

Az első élményben *Hallstattban* volt részem. Ennek múzeumában főhelyet foglal el a híres Dachstein-kutató magyarnak, *Simonyinak* a tudományos munkássága. Rajzai, fényképei, könyveinek különböző kiadásai, iratainak eredeti példányai olyan gonddal össze-

gyűjtve, amilyennel csak a legnagyobbaknak szokott adózni az utókor. Hát még ha idegen nemzet fia az illető, mily kiválónak kell lennie, hogy drága ereklyeként őrizzék hátrahagyott emlékeit. Megindultan és szégyenkezve álltam ez emlékek előtt. Ilyen kiváló magyar tudós s hányan tudnak róla otthon a szakembereken kívül. Bezzeg ismerik itt ezt a nevet azok a természetjárók is, kik a múzeumban nem is fordultak meg, hiszen van „Simonyi-Hütte” is, róla nevezett pihenő is. Elfogultságom még csak fokozódott, mikor a teremben őrködő öreg asszony, megtudva, hogy magyar, tehát Simonyi honfitársa vagyok, szinte megkülönböztetett tisztelettel nézett rám. Reám is kiterjesztette hálás kegyeletét, amivel tulajdonképpen a halhatatlan nagy magyarnak tartozik.

Második ilyenféle érzésem *Salzburgban* támadt. Ott tolong most, a világhírű ünnepi játékok idején a világ minden tájának művészet iránt érdeklődő tarka tömege. És e nagy érdeklődésnek valóban megfelelő gondnal igyekszik eleget tenni az ünnepijátékok kiváló rendezősége, és a világ legkiválóbb művészeinek egész sora. Legjobban természetesen a város nagy szülöttjének, Mozartnak az emlékét mélyítik ki. Az ő operái vannak leggyakrabban műsoron, az ő zenéje szerepel leginkább a hangversenyeken, (az élelmes osztrák még újfajta cukorkát is csomagol Mozart arcképével díszített dobozokba). És önzönlük az idegen a Mozart emléktől megszentelt helyekre, különösen a szentek-szentjébe: szülőházába. Megkapó a

regényes régi városnak e szerény kis háza, honnét ez a világraszóló lángelme indult útjára. Alacsony, zeg-zugos épület, a szobácskák között lépcső, kicsiny ablakok, de az egyikből egy szűk sikátoron át kilátás a Salzachra. Szerény bútor, ódon kis spinét, rokokó-szekrényke, de mind egy-egy világhírű kincs, hiszen még Mozart keze illette, hiszen még ő használta. Összegyűjtve a reá vonatkozó könyvek, írások és képek. És itt lángol fel az ott járó magyar büszkesége: ott van *Munkácsy képe* „Mozart requiemét diktálja”. Tehát ismét magyar világhír fonódik egybe a másik halhatatlan emlékével. A vezető lelkesen magyaráz. Ez is észreveszi a jelenlévő magyarok büszke megindultságát. Oda is szól hozzánk, megnyugtat, hogy mindig alaposan megmagyarázza a nézőknek, ki az a Munkácsy. Elnézően gondoljuk magunkban, helyt áll Munkácsy magáért és a magyarért, ő igazán nem szorul rá jóindulatú hírszerzőkre.

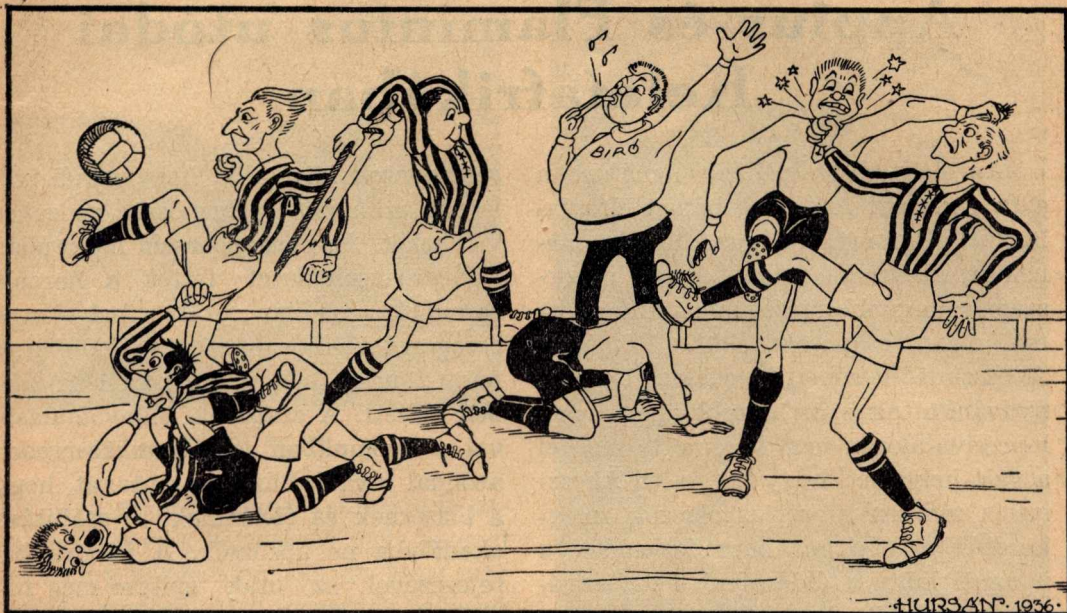
Magyar szívünk harmadik megdobbanása nem ilyen boldog! Ezt *Kufsteinban* érezzük. Szorongó lélekkel kapaszkodunk a komor, sötét lépcsőn fölfelé. Arra kell gondolnom, mit érezhetett itt Kazinczy, Teleky Blanka grófnő, vagy a másik „gyenge” nő, Lövey Klára és még oly sokan mások. Szorongásom egyre nyomasztóbb. Irgalmatlanul vastag falak, hatalmas, vasművű záruk, lőrésszerű, szűk kis ablakok. Még a várudvarról is egyre fölfelé visz ez a szomorú út. A legnagyobb torony legfelső emeletén állunk meg elfúlva, elszorult szívvel. Legnagyobb meglepetésünkre jellegzetes magyarviselétű tüzesszemű, dacos legény képével találjuk szemben

magunkat. Már halljuk is a vezető egyhangúra kopott mondókáját: „Das ist der ROSZA (így ejti), ein ganz gemeiner Räuber”. De hozzát teszi, hogy azért derék ember volt, mert amit a gazdagoktól elvett, a szegényeknek adta. Várom, hogy majd talán a szabadságharcban oly hősiezen küzdő hős Rózsa Sándorról is lesz szó; no, de azt várhatom. Erről Ausztriában még ma sem beszélnek. Még kevésbé említik Kazinczy nevét. Még egyenes kérdezős-

Kufstein vára és a Hősök orgonatornya.

ködésekre sem akarnak tudni róla. Róla bizonyára nehezebb volna elhíttetni, hogy valami haramiaság miatt került oda. Ekkor újabb szörnyű kopár, szűk zárkába kerülünk, Teleky Blanka sínylődött itt. Vastag rablánc függ le a falról, s egy arasznyi kis rozoga kályha, melynek melege mellé még ő bújt, a lángolólelkű, keserves sorsú, hős magyar nő. Alig lehet száraz szemmel megállni. Sürget is már az ór, mintha ebben az egyszerű emberben Ausztria rossz lelkiismerete szólalna meg. Itt nagyon szűkszavú, csak annyit mond, hogy politikai vétség miatt került ide. Alig lehet néma szájjal megállni. Vétség? A hazáját szabadságánál, független gazdagságánál is jobban szerető elő-

A nagy mérkőzés.

kelő magyar hölgy vétségét követett el, mikor megalkuvást nem ismerve szeretete hazáját és annak szabadságát? De hogy lehetne ezt itt, Kufstein falai között megérettetni, és hogyan értenék meg éppen *ezek* az idegenek. Egymásra nézünk mi, magyarok és tudjuk, hogy egyet érzünk, egy fájdalom csal könnyet a szemünkbe, és ugyanaz a fájdalom vési talán még mélyebben a lelkünkbe magyar voltunk tudatát, mint ahogy az eddig elmélyült.

Mikor kiérünk ezek közül a dohos, szörnyű falak közül, mélyet lélekezünk. Irtózatos volt ott bent lenni rövid egy óráig is. Hát még évek hosszú során át. Mi adhatott erőt ezeknek a hős magyar férfiaknak és nőknek és szenvedő társaiknak? Hogy lehetett ezt győzni testi-lelki erővel, hittel bizalommal?

Delet harangoznak és megszólal a „Hősök orgonája”. A világháborúban

elesett katonák emlékére állították ezt a hatalmas hangszert. A szabadban hangzik lélekbemarkoló erejével, égbenyúló hegyek verik vissza hangjait. Éppen a „Zarándokok kará”-t játssza a Tannhäuser-ből.

Nekem azokra a hősökre, azokra a zarándokokra kell gondolnom, kik itt szenvedtek eszméikért, hazájukért, a szabadságért, elveikért. És reménység járja át lelkemet. Olyan nemzet, amelynek ilyen emlékei és példái vannak, kell, hogy előbb-utóbb lerázza magáról azokat a bilincseket is, amiket Trianonnál vertek rá. Bár úgy lenne.

Dr. Zelenka Margit

Aki megéri a 70. életévét, az 25.567 napot élt. Ez kerekén 613.600 órának felel meg. Aki naponként átlag 7 órát aludt, az 70 év alatt 20 évet és 5 hónapot aludt át.

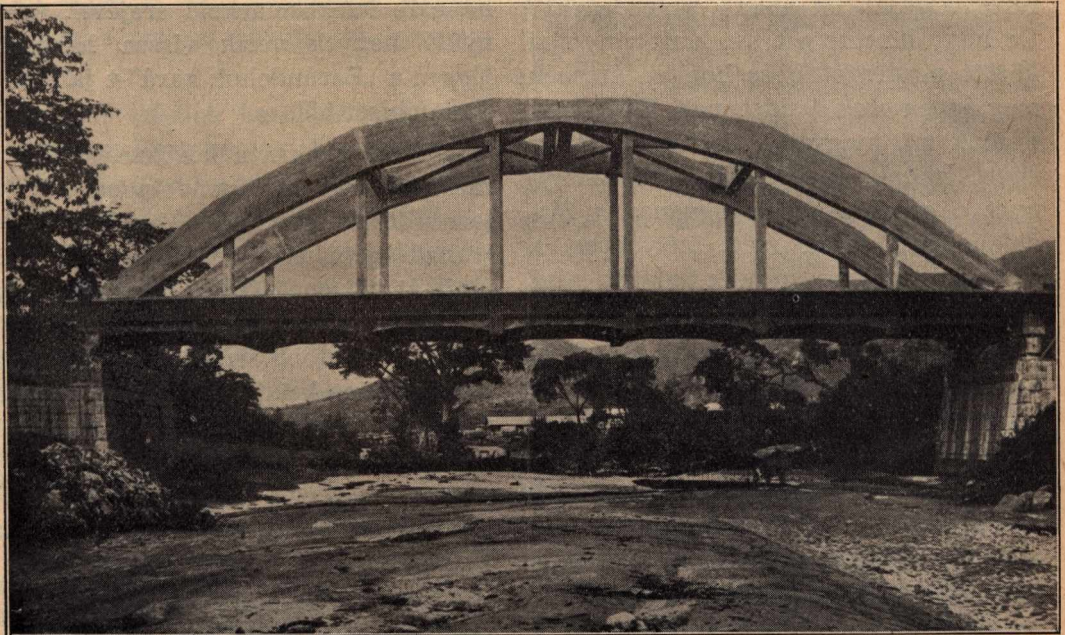
Appius és Flaminius utódai Keletafrikában

Az olasz-abesszín háború májusban a fővárosnak, Addis-Abebanak elfoglalásával véget ért. A négus külföldre menekült, alattvalói meghódoltak az ország legnagyobb részét megszálló győztes olasz csapatok előtt. Rómában Abesszíniát a római birodalom tagjává nyilvánították s ha a többi nagyhatalom hivatalosan nem is ismerte még el a való helyzetet, hogy független Abesszínia nincsen többé, az olaszok megkezdték a végleges berendezkedést, a nyugati kultúra áldásainak az abesszínerekre való kiterjesztését.

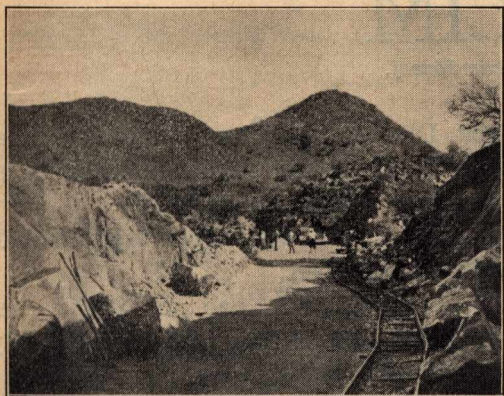
Egy ország sem nélkülözheti a jó utakat. Műveltségi, gazdasági, katonai

szempontok követelik, hogy minél szélesebb úthálózat tartsa össze az egyes vidékeket. Az olasz-abesszín háborúban is óriási szolgálatot tettek a harcoló seregeknek azok az utak, amelyeket a sereg műszaki csapatai és a munkások nagy tömege már a harcokkal egyidőben épített. A csapatok előnyomulásával a nyomukban járó munkásezredek azonnal tovább húzták az utakat, hogy a lőszernek és élelemnek a szállítása akadályba ne ütközzék. A háború befejezésével az utak építése még nagyobb arányban folytatódott.

A háború előtt Abesszíniában egy-két járható főútvonalon kívül csak jár-

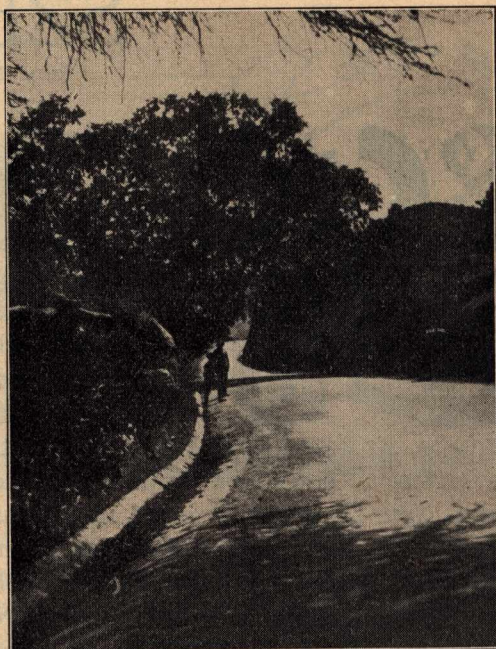

Csinos hidak kötik össze a partokat

Készül az út

hatatlan gyalogösvények, kiszáradt patakmedrek és a karavánok gyér nyomai jelezték a közlekedés irányát. Most már széles, modern utak vezetnek sokezer kilométer hosszúságban mindenfelé s

A kész út

Hatalmas viaduktok épülnek a völgyekben

ezeknek építésében együtt dolgoznak a katonasággal a munkások csapatai és a rabszolgaságból felszabadult abesszínnek tömegei.

Eddig még hozzáférhetetlen termékeny vidékeken, erdőkön, síkságokon, völgyeken keresztül kígyóznak a modern technika segítségével épített utak. Síma szalagok nyúlnak be a hegyek közé s vígan futnak rajtuk a hatalmas automobilonok. Vas- és cementhidak kötik össze a folyók és patakok partját, óriási viaduktok emelkednek a völgyek fölé, olyan helyeken is, ahová eddig még a kutatók sem mertek behatolni.

A rómaiak mindig híres útépítők voltak s az Appiusok és Flaminiusok késői utódjai méltóknak bizonyultak az őshöz...

Italicus

SZELIM

Írta: Hamvas József.

zolt a csengettyű a folyosókon. Vége a tízperces szünetnek. A diákok rohantak, tolongtak, egymás hátát gyömöszölték, úgy nyomakodtak be az osztályokba. Az üres folyosókra kihallatszott a lárma. A hatodikban azonban csönd van. Nem tanácsos lármával izgatni az ideges matezeos professzort. Különben is ma ismétlés van a trigonometriából.

Nos hát, hogy a hetedik mennyire lármázik! Ja, ott egészségtan óra lesz. Az egészségtani osztályzat pedig nem számít a bizonyítványban.

Az ötödik mérsékelten zajong. Ide az öreg professzort várják. A történelmet tanítja és tar fejről lelógó, ősz bajszáról a diákok azt a nevet adták rá, hogy: Szelim. Mert hogy a tanár urak az ifjúság részéről újrakeresztelésen esnek át, azt mindenki tudja.

Szelim már harminc éve tanítja itt a történelmet a maga módja szerint. Nem magyaráz egyetemi fellengéssel, de aztán nem is született olyan nagyfejű krobót gyerek, aki meg ne értené a tanítását.

Amikor Hunyadi hadi taktikáját magyarázta, hogy Erdély talajviszonyaihoz alkalmazta hadi tervét, elbújt az állványra állított tábla mögé és onnan szavalta:

— A szembe küldött magyar csoportot legyőzhette első rohamával a tö-

rök. Diadalmámban tomboltak a mozlimok. De ekkor váratlanul előrohant Hunyadi a hegy mögül!

És kirohant az öreg a tábla mögül, pálca a kezében:

— És a török had maradéka hanyatt-homlok futva menekült Erdély földjéről!

Az 1866-iki porosz-osztrák háborút így tanítja:

— Hát miért győztek a poroszok? Mert az osztrák puskák így szóltak: pukk... pukk... pukk... pukk... A poroszoké meg így: pukk-pukk-pukk-pukk! Ezért győztek a poroszok.

Azt a tréfát is szerette, hogyha magyarázat közben az óra végén megszólalt a csengő, félbeszakította a megkezdett mondatot így:

— Ilyen rongyos, elgyötört sereget kapott Napoleon. De fel tudta ébreszteni a katonák lelkesedését...

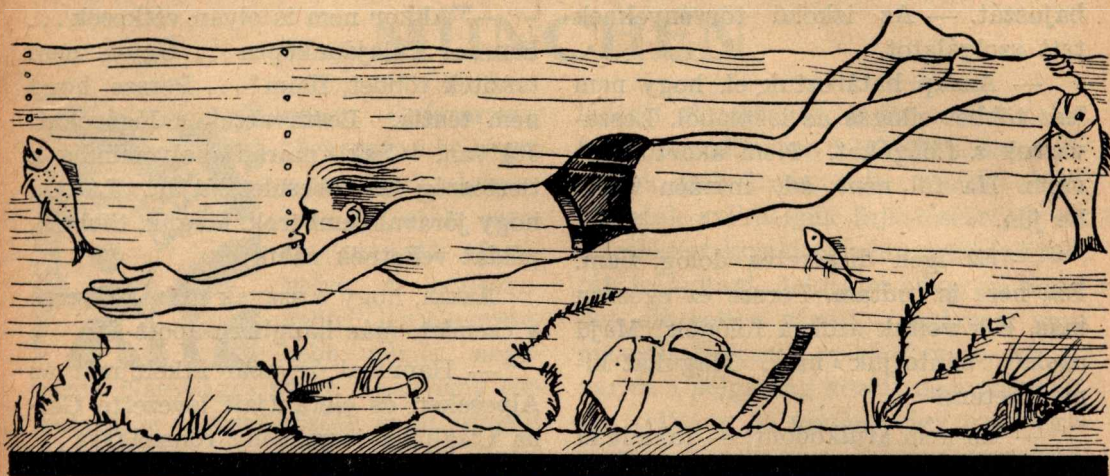
Megszólalt a csengettyű, elhallgatott, a következő órán bejött, szó nélkül felakasztotta a kalapját, letette noteszát, aztán az osztály felé fordulva folytatta:

— És megnyerte az ütközetet.

Most éppen az ötödik osztály felé megy. Az osztályból kihallatszó zsiibongás nem zavarja. Benyit, megáll a küszöbön, leszáll a csend. Így szokta. Aztán fölballag a katedrára.

Ő az ötödik osztály főnöke. Szétnyitja az osztálykönyvet, egy kicsit félrefordítja a fejét, így néz a gyerekekre:

— Szomorú eset. Erkölcsi gyász. Álljanak föl, akik vonaton járnak haza!

•KÖNYV•L•

Három gyerek föláll, a fejük le-konyul.

— Mind a hárman benne vannak. Mind a hárman. A tanító fia, a jegyző fia, az állomási előljáró fia. Becsületes apák gyermekei. Büszkeséggel néztek a fiúkra. Most szégyent hoztak a tisztességes családra!

A tanító fia csendesen sír.

— Hazulról elmentek reggel. Ott-hon azt hitték, iskolába mentek. Ide az iskolába nem jöttek. Mi azt hittük, betegek. És hol voltak? Hol jártak a szorgalmi idő alatt? Kávéházban voltak!

A fiúk irigykedve néztek a három vádlottra. Maguk is szerettek volna kávéházba járni, de még nem mertek.

— Lábbal tiporták az iskolai törvényt. Ott áll a törvény: Teke, kártya, kocka, minden egyéb időt és pénzt rabló játék szigorúan tilos. Kártyáz-tak! Mit játszottak?

— Tarokkot, — nyögte halkan a jegyző fia.

— Ostobaság! — hördült föl Sze-lim. — Tarokkot játszanak a gyerekek!

Micsoda vakmerőség! Tarokkot olvasni, színeket számon tartani, ütésekkel ösz-szeadni, az első hívásnál, reádásnál megítélni az egész helyzetet! Ez érett elmének való.

Az állomási felvigyázó fia morgott valamit. A tanár úr ráförmedt és meg-kérdezte, hogy mit mond.

— A Kápolnay Pista ezt mind tudja, — és a jegyző fia felé intett a fejével.

— Micsoda? Tudja? És egy ilyen ember tönkreteszi a jövőjét? Mivé lehetne ezzel az ésszel? És most ki-csapjuk.

A borzasztó kijelentésre dermedt csend lett az osztályban. Most már az állomási felvigyázó fia is zokogott. Csak a jegyző-gyerek állt keményen. Fekete szeme haragosan fölcsillant. Mintha káromkodott volna.

Szelim felé fordult a gyerekek és meg-szólalt:

— Hát azzal mi lesz, aki föladott bennünket?

— Semmi közük hozzá! — felelt kelleetlenül Szelim és sodorgatta ősz

bajuszát. — Az iskolai törvényeknek tett szolgálatot.

— Aznap határoztuk el, hogy nem lesz többet ellógás az iskolából. Leszavaztuk a főlógókat. Nem akartuk tovább. Ha föl nem ád, minden rendbe jön.

— Ez igen dicséretes dolog, fiam. Ezt nem is tudtam. Persze ez egészen más. Kik voltak azok a főlógók? Majd azokat büntetjük meg. Magukat ki menthetem!

— Én nem árulkodom! — fakadt ki a jegyző feketeszemű fia.

Szelim egy kicsit gyönyörűséggel nézett a fiúra, aztán valami igen meleg emberiséggel kezdett beszélni:

— Nézzék! Ilyen a becsületes ember. Nem árulja el barátait, még ha maga meg is menekülhetne ezzel. Az a hitvány, alávaló áru, aki csak azért jelentette föl társait, hogy behízelegje magát, salak, piszkos jellem!

— Éljen! — tört ki az osztály.

Szelim megdöbben, hogy őt tulajdonképen miért is éljenezték meg?

Most már a tanító fia se sírt, meg az állomási előljáróé se. Mosolyogva néztek körül. Olyanok voltak, mint akiket ünnepelnek.

Az öreg tanár megint megkapta a talajt a lába alatt és beleszólt a morajló derütségre:

— Azt akarom tudni, hogy az ötödik osztályból volt-e valaki azok között a főlógók között?

— Nem! — felelt kiáltva a jegyző fia.

— Akkor ezzel az ügyel egyelőre elintéztük. Üljenek le!

Leültek. Csend lett. Szelim bele-nézett az osztálykönyvbe:

— Akkor nem is olyan vétkesek... Hm... Tulajdonképen... Úgy-e, nem teszitek többet, fiaim?... Persze, hogy nem teszik. Leszavazták a lógósokat. Jól van. Csak maradjanak mindig a tisztesség és becsület útján. Látom, hogy jóra való emberek. Maguk, többiek, példát vehetnek róluk!

Aztán, hogy e szavak után kiélvezte a csendet, más hangba csapott át:

— Hannibal ügyebár átkelt már az Alpeseken és elefántjait levezette Gallia Cisalpina termékeny rónaságára...

Játszó gólyák

*Magamban járom a tájat.
Aszályos rét, kicsi tócsa.
Szomorún néznek a gólyák,
Mint csősz utolsó golyóra.
Még szemük sem vetik felém.
De fut egy meztelen kölyök
A tanyából s kereket hány,
Majd meg tótágast rögtönöz.
Lábával a fényt rugdossa,
Mint a kacsa mély vizekben,
Mikor halász vagy békázik.
Ezt a gólyanép is lesi,
Szárnyaikat emelgetik,
Mintha tapsolnának neki.
Mint az ünnepelt hős, mikor
Ujjongói közé vegyül,
Fut feléjük kézlobogva,
De egyetlenegy sem repül
Gólyamesék madarából.
Mintha tudnák, unalomból
Áll a gyermek élete:
Magányocska, egyetlenke,
Kergetőznek hát vele.*

Bakó József

MÜNCHEN

München, Bajorország fővárosa, már régen a művészek, elsősorban a festők városa, muzsák lakóhelye. A legtípusabb, legjellegzetesebb német nagyváros. Nagyságra nézve a negyedik Németország városai között, sajátosságait tekintve, úgy gondolom, az első. Igazi nagyváros, amely azonban a kisvárosnak — mondhatnók, a falunak — jellemző vonásait is megőrizte.

Ezt a sokoldalúságát elsősorban talán szerencsés földrajzi fekvésének köszönheti. Magas hegységek által körülvett fennsíkon fekszik, az Isar folyó két partján. Azt szokták mondani, hogy München Németország kapuja dél felé, Olaszország felé. Itt már Olaszország kék ege mosolyog a dél felé utazó feje fölött és az északra utazó itt találkozik először a német étellel. A városból rövid út az Alpok fenséges hegyei közé vezet bennünket kies fekvésű hegyi tavak mellé. Nincs messze Münchentől Németország legmagasabb hegycsúcsa, a Zugspitze (2965 m) és nincs messze tőle a passiójátékairól világhírű festői szép Oberammergau falucska. A vidéknek az a változatossága, az enyhe éghajlati viszonyok és a bajorok pompás kedélye okozza, hogy itt minden és mindenki nevet. Valami egészen sajátosan nyílt, vidám és vallásos életfelfogással találkozunk München falai között.

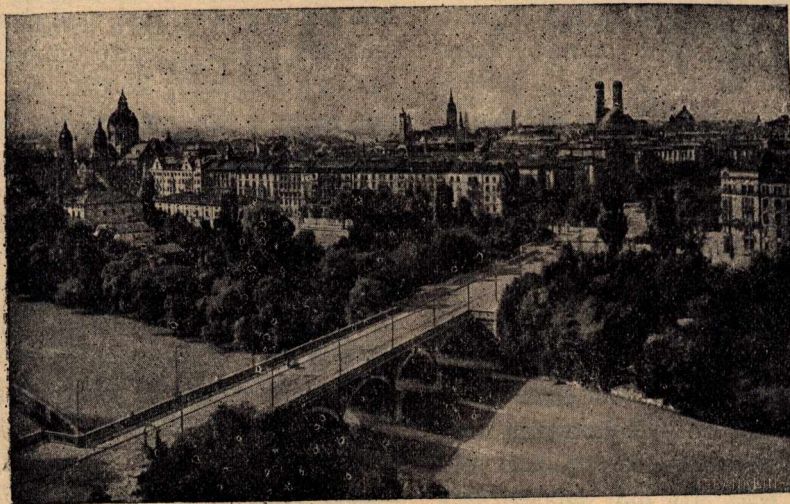
Másik tényező, mely Münchennek a már említett kedvező irányban való fej-

lődését elősegítette, a város történelmi fejlődése. München 1253 óta a bajor királyok székvárosa, akik mindig sokat áldoztak székhelyük fejlődéséért és ezt a fejlődést kiváló művészi érzékkel tudták irányítani. A királyi udvarral szemben ott volt a városi polgárság, mint második fejlesztő, építő tényező. Az udvar és a polgárság között nem volt mindig teljes a jó viszony, így ezek egymással versenyezve, sokszor egymástól függetlenül építkeztek. Ez még ma is meglátszik a város egész karakterén és ez alapon a város két részre osztható. Egyik rész a régi város, vagy parasztváros, melynek központja a piactér és az e körül meghúzódó régi zezgúgos szűk utcák a maguk jellegzetes csúcsos házaival (Giebelhäuser). A másik rész, a művészváros (Künstlerstadt, Königstadt) élete a széles és nyílegyenes Ludwigstrasse-n pulzál. Széles, egyenes utcák, hatalmas középületek, képtárak, múzeumok, nagy luxus-üzletek, kávéházak, szállók vannak itt. A Künstlerstadt az idegenforgalomra van berendezkedve; a Bauernstadt egyszerű társadalmi élete a nagyszabású sörcsarnokokra szorítkozik. E két város között ma már természetesen nem lehet éles határvonalat húzni, lassanként összeolvadnak, de a különbség ma még nagyon élesen szembetűnik. Köztük az összekötőkapocs, a város szíve, a Marienplatz, a pompás, modern-gótikus stílusban épült városházával.

Bármely városrészben jár is az idegen, mindenütt megnyugtató, üdítő látvány tárul eléje. A teljesen görög

stílusban épült Königsplatzon a régi Athén levegőjét érezzük (Glyptothek, Neue Staatsgalerie) a Ludwigstrasse olasz stíliú épületei között járva, Florencben képzeljük magunkat. Mindenfelé parkok, emlékművek, művészi kuttak, szobrok, templomok. És az érdekességeket kutató idegen nem tud be-

gyon kell sajnálnunk, hogy a híres Űvegpalota, ahol minden évben a nagy képzóművészeti kiállítást rendezték, pár évvel ezelőtt leégett. Ma már csak kopár helye látható. Múzeumai közül csak egyet, a Deutsches Museum-ot említem meg, amely a maga nemében egyedül áll az egész világon. Az isar-

München látképe

menni egyik templomba sem anélkül, hogy ott imádkozó embereket ne látna. A közszellem demokratikus. Nincs meg a társadalmi osztályok közötti rideg különbség, nincs góg és alázatosság. Az emberek világnézete természetes és derült. A sörházakban egymás mellé ülő idegenek barátságosan elbeszélgetnek, a megszólítás egyszerűen: der Nachbar, die Nachbarin. Így nem csoda, hogy Münchenből mindenki kedves emlékekkel távozik.

München képtárai világhírűek (Alte- und Neue-Pinakothek, Staatsgalerie, Schack-Galerie, Maximilianeum stb.), mükincseik értéke felbecsülhetetlen. Na-

parti sétányon végighaladva, hamarosan elérjük az Isar-hídat, amely a Múzeum-sziget-re vezet. Itt emelkedik a Deutsches Museum óriási épülete. A múzeumot 1903-ban alapították, Oscar Miller tervei szerint épült és 1925-ben adták át a nyilvánosságnak. A természettudományok, technika és a legkülönbözőbb iparágak fejlődését és mai állapotát láthatjuk itt. Itt vannak Guericke Ottó eredeti féltekéi és néhány teremmel odébb távolbalátási kísérletek folynak! Ez a múzeum abban különbözik az összes többiektől, hogy míg azokban holt anyag van összehalmozva, itt minden él. A gépeket be-

mutatják működés közben, az egyes kísérleteket mindenki maga elvégezheti. A Planetáriumban a csillagos eget és naprendszerünk mozgását látjuk, egyik teremben geocentrikus, másokban heliocentrikus rendszerből nézve! Itt félóránként van magyarázó előadás, felváltva német és angol nyelven. A köz-

lehetne írni. A város szépsége megragadó, lakóinak szívessége lekötelező. Alfred Lichtwark szavaival fejezhetjük be ezt a rövid ismertetést: „álmodozunk Nürnbergről; akinek érzéke van a jellegzetesség és nagyság iránt, fölemeli kezeit, ha Augsburgot említjük; a szó: Berlin úgy hat az idegekre, mint egy

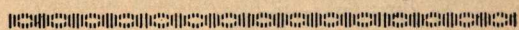
München: Odeon-tér.

lekedési eszközök osztályán végigsétálhatunk egy óceánjáró luxushajó összes helyiségein és láthatjuk az Erzsébet-híd kb. 2 m. hosszú modeljét Budapest látképével. De ki tudná mindezt felsorolni! A méretekről talán a következő adat nyújt hozzávetőleges tájékozódást: csupán a gyűjteményeket tartalmazó épülettömbben, ha a termeken egyszerűen csak áthaladunk, 16 km utat tettünk meg! Csodálatosan nagyszerű alkotás! Ha valaki egyszer Németország területére lépett, azt nem hagyhatja el addig, míg a Deutsches Museum-ot nem látta.

München kultúrértékeiről köteteket

trombitaharsanás; Drezda meseszerű álmokat költ; de ha a bajor főváros nevét halljuk, fölszillannak a szemek, a lélek sötét mélységeiből kedves emlékek merülnek föl és ragyogva lépnek az öntudat küszöbe fölé.”

Bukovszky Ferenc

A brit Guyanában, a rupununi kerületben, a partvidéktől 640 kilométerre felfedezték a világ leggazdagabb rádium-telepeit.

Bécsben épül a világ legnagyobb víztartálya. Az új tartály befogadóképessége, 144 ezer köbméter lesz. Előreláthatóan 1937 végén adják át rendeltetésének és Bécsben nem lesz szükség többé a legnagyobb melegekben sem a vízfogyasztást korlátozó rendelkezésekre.

SZEPTEMBERI KÉPEK

A JAVÍTÓVIZSGÁS

Mikor elérjük a vakáció végét,
Be kell fejezni a tanévet, a régít.
Úgye furcsán hangzik? Pedig nem egy szittyá
Az új tanévet a „javító”-val nyitja.
Kinek tíz hónapig nem volt rá ideje,
Annak tanulásban fő nyáron a feje.
Az ilyen gyászvitéz szeptember elején,
Megjelenik félve a tavalyi helyén.
Beleül a padba, drukkol szegény feje,
Mert most dől el, hogy majd mi történik vele.
Mehet-e a többi pajtásához végre,
Vagy a régi helyén ragad még egy évre.
Szídjá önnönmagát a vizsgára várva,
Mért nem tanult többet legalább a nyárba?
Most ha a hanyagság megint csak kiderül,
Ő a csatatéren csúfosan elterül.
... Bejön két tanár úr. Kérdések röpködnek,
S kutatják a fejben homályát a ködnek.
A gyerek nyög itt-ott, izsad kegyetlenül
Arcán a veríték gyöngyözik kétfelül,
S közben megfogadja, jaj, ha most megússza,
A jövőben soha nem lesz eztán lusta.
S míg így nagy harc közben félőrák eltelnék
S egy bús „elégéses”-t tőle kipréselnek,
Fellélekzik nagyot s az udvarra rohan,
Hátbavágja társát erősen, boldogan.

A MOZGÓ ANTIQUARIUM

Aki a javítón sikerrel átesett,
Nyugodtan mondja, hogy jöhet a kereset.
Tavalyi könyvét a hóna alá nyomja,
S elügyeszik velük a kollégiomba.
Ott zsong az ifjúság, vígan levegőzve
S hamar kialakul köztük a könyvtőzsde.
Tavalyi „salátát” alig ötödáron
Lehet már szerezni ezen a vásáron.
Cicero 20 fillér, Retorika 60,
Egy pengő a Számтан, ép és felvágatlan.
A Német Olvasó szép képekkel teli,
Saját színezés — ez értékét emeli —
Lehet mindent venni olcsó pénzen nyomban
Ebben a vándorló antiquariomban.
Olcsón lehet venni a könyvek darabját,
Ha hiányos, akkor szinte ingyen adják.
S hogy még szívesebben vegye a náció,
Mellékelve „puska” és praeparatio.
Úgyhogy ha valaki megszerzi magának,

Nem lesz dolga majd a tulajdonosának.
Szóval áll az üzlet s hogy a könyvek fogynak,
Az árus gondjai egyre szaporodnak.
Nem tudja, a pénzzel most mitévő legyen,
Cigaretta-t-e, vagy inkább krémet vegyen.
Végre mégis úgy dönt, nagy lelki harc után,
Hogy a cukiba megy inkább el délután,
Mert igen nagy öröm s munkának is könnyebb
„Krémes” alakjában megenni egy könyvet.

AZ ELSŐS

Alig lehet hinni. Lám a kicsi Pista
Szeptembertől fogva immár gimnázista.
Tavaly papa, mama, nagymama vigyázva
Dédelgették nagyon az apai házba',
Most meg már szegénykét „önállósították”
És a városi nagy iskolába hozták.
Nincsen még pajtása, nincs egy ismerőse,
De azért emiatt csak nem búsul ő se,
Különben is vele papája, mamája
S ép a könyvvásárlás öröme vár rája.
Új könyveket kap, hogy majd jobban tanuljon
És a könyveihez mindig kedvvel nyúljon.
A nagy könyvüzletben még megsimogatják
És a sok tudományt mind eléje rakják.
Latin könyv, német könyv, nyelvtan meg olvasó,
Kis káté, nagy számtan — óh nyájas olvasó —
Földrajz, természetrajz, mértan, meg a térkép,
Mind azért van, hogy a kis diákok tépjék.
A vonalzóhadat Pistike cipeli,
Törlőgumival van a két zsebe teli.
A papa is immár roskadoz kétfelül,
De még öt-hat könyv a mamának is kerül.
Viszik a könyveket, simogatják szemmel
Milyenek lesznek majd, mondjuk, novemberben?

ISMERKEDÉS

Az udvar sarkából nagy visitás hallik,
Jelül annak, hogy ott is élet zajlik.
Hogyha sietve a hang felé szaladunk,
Érdekes jelenet szemtanúi vagyunk.
Két gyerek hempereg az udvar porában
S tépi egymás haját nagy búbanatában.
Az egyik sem enged, a másik sem hagyja,
S vígan nézi őket apraja és nagyja.
Nem kell megijedni, semmi más az egész,
Csak egy éveleji kedves „ismerkedés”
S ügyebár annyit csak mégis meg kell hagyni,
A „bemutatkozás” módját meg kell adni.

Telek

Egy kis beszámoló a berlini olimpiai játékokról

Most midőn már eloltották az olimpiai lángot, mikor már nem kell állandóan izgulni, gólarányt számítani, hanem a dicsőség fényében sütkérezhet minden olimpiai bajnok, szeretnék egyikét olyan dolgot elmondani, ami a rádióközvetítésből is kimaradt. Igaz, hogy ezek a dolgok nem olyan vérfagyasztóan komolyak, mint maguk a versenyek.

Ezidén is — mint Los Angeles-ben — külön olimpiai faluban voltak a versenyzők elszállásolva. A falu a stadiontól félórányira volt s így bizony mindenki csak akkor ment be, mikor éppen kellett. Tehát minden öröm, bú, izgalom, vidámság ebbe az elkerített, idegenek részére megközelíthetetlen kis faluba volt bezárva. Az izgalmakat itt kellett levezetni, itt kellett a hosszú órákat tréfával, játékkal megrövidíteni.

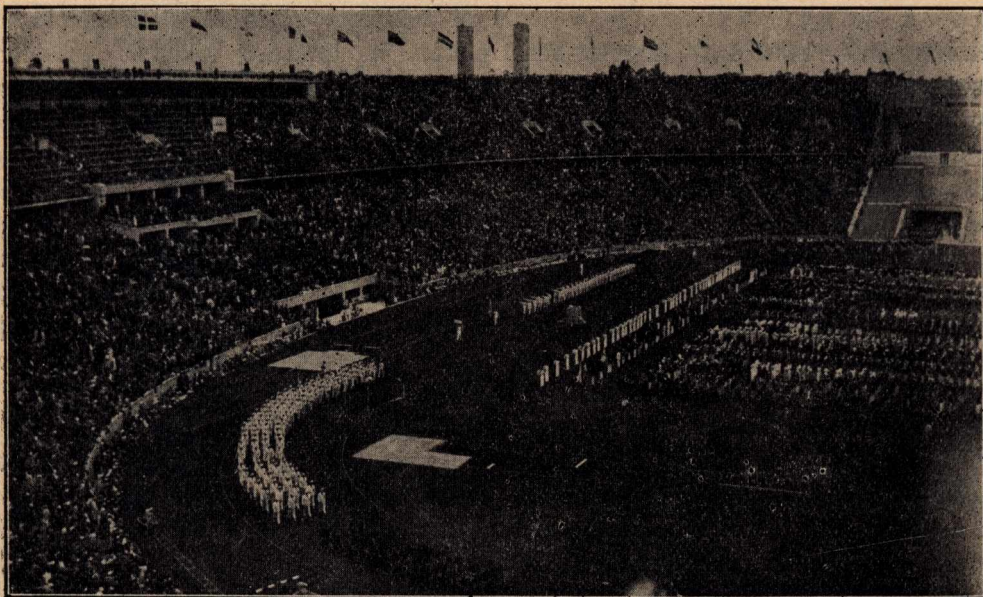
Az izgalmak levezetésének egyik legállandó módja volt a kártyázás. Természetesen nem azok a játékfajták, ahol a pénznyerés a cél. Ez azért volt jó, mert sokan játszhatták és nagyokat lehetett mellette kurjongatni. Talán csodálkozik valaki, hogy sokan játszhatták, pedig így volt. Le ugyan csak négyen ültek, de a hír mihelyt eljutott a többi szobákba — különösen a vízipólósokhoz — azonnal egy sereg gyülekezett a játékosok mögé. Körbejárták az asztalt, nézték a játékot, megjegyzéseket tettek, beleszóltak, sőt a harciasabbak a kártyát is kiragadták a játékos kezéből, ha nem azt akarták kitenni, mint amit ők elképzelték. A „tanácsosok” hada később annyira elhatalmasodott, hogy senki sem mert már leülni kártyázni.

A délelőtti játék azonban láрма tekintetében még semmi volt az estéli szórakozáshoz képest. Ez az esti szórakozás a mozit jelentette. Tulajdonképen nem is pusztá mozi volt, mert az első része színpadon játszódott le. Ez a színpadi rész okozta a legnagyobb lármát. Az amerikaiak füttyültek, mások tapsoltak, sokan ordítottak, egy része a lábával dobogott teljes erejéből, egy szóval pokoli hangzavart sikerült előidézni. Egyszer fellépett egy okarina-művész. Igaz, hogy gyönyörűen játszott, de a közönség még az előtte fellépett művésznőt akarta ünnepelni. Ebből származott a bonyodalom. Mihelyt észrevette, hogy a zsvaj elülni készül, elkezdett játszani. Erre az egész társaság éktelen kiabálásba kezdett, úgyhogy kénytelen volt abbahagyni a játékot. Így valóságos társasjáték fejlődött ki a művész és a közönség között. Ha a művész leeresztette az okarinát, halotti csend lett, ha a szájához emelte, kitört a láрма. Végül is a művész egyáltalán nem jutott szóhoz, azaz játékhoz. Ezután minden másorszám így járt, ha nem tetszett, kifüttyülték, vagy — ez aztán igazán ujdonság — kihorkolták.

A legnagyobb láz és szórakozási lehetőség azonban a csereberélés volt. Nekiünk állandó üzleti összeköttetések voltak a japánokkal és amerikaiakkal. Az ember csak odament valakihez és rákiáltott „censzs” s erre megkezdődött az alkudozás, természetesen nemzetközi nyelven, „kézzel-lábbal”. Ha az üzlet megkötődött, egymás markába csapott a vevő és eladó s boldog mosollyal vette birtokába a cserélt holmit. Meg volt mind a két fél győződve arról, hogy ő

nyert a cserén. Arra nem gondolt, hogy ami neki becses, az a másoknak megszokott, közönséges tárgy. A legérdekesebb csere nálunk történt. Az egyik este megjelent az ajtónkban egy hatalmas amerikai olimpikon, aki — nem tudni, örömeiben-e, vagy bánatában — kissé többet ivott a kelleténél. Hóna alatt szorongatta egyik cingár társát. Ránk kiáltott: csenzs és már nyújtotta

ő méreteinek. Csupa alacsony, vékony versenyző aludt a szobában. Mi hanyatt-homlok hazamenekültünk, bezártuk az ajtókat s onnét figyeltük, hogyan gyulad fel a villany minden egyes szobában. Nem hiszem, hogy a derék amerikaiaknak sikerült volna csereüzletet kötni, de bizonyos, hogy mi is óvatosan elkerültünk attól kezdve minden amerikaiak látszó erős embert.

Magyarok felvonulása.

Foto: Orelly

is a kalapját, mely mindegyikünknek a nyakáig beesett, a szvetterjébe megketten-hárman is kényelmesen beférhettünk. De ő nem nyugodott, mindenáron magyar holmit akart kapni. Erre nagy mutogatásokkal megmagyaráztuk neki, hogy a másik épületben csupa erős s magas fiú lakik, menjen oda. Mi tisztes távolból követtük s a következő látványban gyönyörködhattunk. Minden szobába benyitott, felgyújtotta a villanyt, az alvókról lerángatta a takarót és megtekintette, hogy megfelelnek-e az

És végül aztán volt egy állandó mindennapos „tréfa”, de ez kint folyt a stadionban: *a mindennapi verseny*. Erről azonban nem számolok be, mert hiszen az olimpiai 10 aranyérem történetét úgysis mindenki tudja. Azt azonban meg kell jegyezmem, hogy ezek a szórakozások és mókázások nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az idegfeszítő küzdelmekben meg tudtuk állni a helyünket és a gyönyörű eredményt el tudtuk érni.

Bozsi Mihály

BEKÖSZÖNTŐ.

Megindítjuk az Ifjú Évek XV. évfolyamát.

Új évkor mindig új ígéretetek szoktak elhangzani. Úgy-e, már olvasóink is tapasztalták az életben, hogy ilyenkor mindenki, államférfi, politikus, szereplő egyén ígéretet sok szépet, és jót akar — szavakkal. Mi nem akarunk azok nyomába lépni, kik szép szavakkal biztatnak. A mi ígéretünk az Ifjú Évek maga.

A múlt évben új tulajdonos, az Országos Evangélikus Tanáregyesület vette a lapot gondozásába. Most már megmondhatjuk, hogy ennek a fontos lépésnek eredményeként 50%-kal emelkedett az előfizetők száma, úgy hogy a lap külső kiállítására az eddiginél is nagyobb gondot fordíthattunk. Az új szerkesztőség is igyekezett a kívánságoknak megfelelni. Azaz, hogy — sajnos — az olvasók és előfizetők részéről sohasem hangzanak el kívánságok, legalább olyan formában nem, hogy azt mi, szerkesztők meghallhatnók. Mert néma gyermeknek anyja sem érti meg szavát: néma kívánságokat a legjobb fülekkel ellátott szerkesztőbizottság sem tud meghallani. De ha szerénytelenek akarnánk lenni, akkor magyarázhatnók e hallgatást úgy is, hogy minden jól volt ez évben. Mi azonban, mint igaz keresztyén evangélikusok, jól tudjuk, hogy nincs tökéletes emberi alkotás, és bennünk megvan a javulásra, a javításra törekvés akarata, megvan a haladás vágya, hiszen nem lennénk protestánsok, ha haladni nem akarnánk.

Nem ígéretünk semmi mást, csak azt, hogy a múlt évhez hasonlóan kívánjuk a lapot felépíteni, hasonló tartalommal megtölteni. Folytatásos regényünk, *Hamvas József: A megmentett haza* már kiszedve várja, hogy egész éven át lekösse olvasóink figyelmét. Ez bizonynyal örömmel tölt el mindenkit, ki *Hamvas bácsi tavalyi* érdekes és értékes regényét élvezte. Cikkek tömege várja, hogy besorakozhassék abba a rendbe, melyet a szerkesztés munkája számukra megállapít. De a szerkesztők is várnak, várják a Zsenge íróit, hogy írásaikkal változatossá tegyék a lapot; várják a pályázókat, kik számára az Evangélikus Tanáregyesület immár másodszer tűzött ki jutalmat és versenyt. Reméljük, a megismételt felhívás eredményre fog vezetni, hiszen itt volt a nyár, mikor a pihenés idején, — ha nem volt az lustálkodás ideje, — a felüdült szellem alkotott nagyokat és szépeket. Szeptember 30-ig van alkalom a pályamunkák beküldésére. Három tételt tűzött ki a pályázat:

1. Hogyan lehetne evangélikus ifjúságunk kapcsolatait szorosabbá tenni.
2. Novella *Berzsenyi Dániel* életéből.
3. Egy evangélikus szellemi központ (város) leírása. (Első díj 20, második 10 P.) Nem tudom és nem akarom elhinni, hogy ezekről evangélikus fiaink és leányaink ne tudnának írni. Akarni kell csupán, s a siker meg lesz!

Kedves Olvasóink! Nem ígéretünk, de biztatok benne, hogy lapunk minden hó elején pontosan bekopogtat hozzátok, s ha ez évben még több ügyes rejt-

vénykészítő lép be segítő társul, akkor a közkedvelt rejtvényrovat is állandóan kielégítheti majd a kívánalmakat.

És most útjára engedjük évfolyamunk első számát! Vegyétek szeretettel kézbe, régi előfizetőink, térjetez vissza hozzánk, s szerezzetek ezzel az új számmal sok új előfizetőt. Mert minden új előfizető új lehetőséget nyújt a lap továbbfejlesztésére, annak a célnak elérésére, hogy gazdag tartalommal, evangéliumi lélekkel teli lapja legyen az evangélikus ifjúságnak, mely a lelki gazdagodás mellett a szemet is gyönyörködteti. (=)

Anekdoták és tréfák

A Liszt-jubileum alkalmából néhány Liszt-anekdota.

1842-ben a pétervári udvarban játszott egy hangversenyen. A játék alatt I. Miklós cár hangosan beszélgetni kezdett. Liszt, mivel bosszantotta ez a figyelmetlenség, hirtelen abbahagyta a játékot.

— Miért hagyta abba a játékot? — kérdezte csodálkozva a cár.

— Felség, — válaszolta Liszt, — ha a császár beszél, akkor a többieknek hallgatniok kell.

* *

Rengeteg kezdő gyötörte mindig a mestert. Egyszer egy ifjú hölgytől kérdezte meg, mi a darab címe, amit épen játszik.

— Az orleánsi szűz — felelte.

— Kár, hogy a darab kéziratát nem égették meg, mint magát az orleánsi szűzet — válaszolta Liszt.

* *

A cár nem szerette Lisztet s ennek következtében a katonák is nagyon hidegen viselkedtek vele szemben. Egyik hangverseny után, mikor a cári udvar hölgytagjai rajongva vették körül a

már világhírű művészt, egy rendjelekkel dúsan kitüntetett tábornok így szólította meg Lisztet:

— Ön bizonyára nem volt egy csapatban sem.

— Tábornok úr sem zongorázott valószínűleg sohasem — felelt meg a művész.

Még maga a cár is jót kacagott a tábornok felsülésén.

* *

Jó szíve volt. Mikor először járt Párisban, séta közben egy csapat utca-seprő közé került. A legfiatalabbik elébe állt és alamizsnát kért tőle. Liszt a zsebébe nyúlt, de csak nagy pénzeket talált. Kivett hát egy tallért s odaadta a gyerekeknek:

— Eredj, váltsd fel!

— Ugyan, fogja meg addig — nyújtotta oda a gyerek a seprút a művésznek.

Liszt pedig seprűre támaszkodva állt az utca közepén, míg a gyerek vissza nem jött. Párisban sokáig beszéltek róla, vajjon mi történhetett, hogy Liszt utcát söpört.

Cassinó-ban (Olaszország) már néhány hónapja ásátásokat folytattak egy **Augustus császár korából való színház** romjainak a feltárására. A munkálatok most teljes sikerrel befejeződtek. Teljesen napvilágra került a színpad, a színpad több bejárata és felszerelése. Napvilágra kerültek a függönyt tartó oszlopok, a függöny mozgatószerkezete, a süllyesztők és a színpad alatti folyosók. Rendkívül nagymennyiségű szobortöredéket és finom művü építészeti díszeket is találtak. A leletek között van egy háromszögletű alapon álló márványkandeláber, amelyet szatírok alakjai díszítenek. Több gyönyörű díszítésű virágtartó maradványa, sok pénzdarab és egy írásos faldarab is napvilágra került, amely minden valószínűség szerint az építész nevét örökíti meg.

Csallány Gábor, vármegyei múzeumigazgató, Mindszent határában **ritka Árpád-kori sírra bukkant**. A sírből egy lovas csontváza került elő, mellé volt temetve ősi szokás szerint a lova is. Megtalálták a lovas íját és kutyadisztetésű íjtartóját, valamint a ló ezüst veretű kantárszárát. A lovas kezei össze voltak kulcsolva, ami arra mutat, hogy már kereszttyén volt. A sírban talált kereszt is megerősíti ezt a feltevést. A kutatás során kiderült, hogy Mindszent határában nagyobb kiterjedésű Árpád-kori temető van, ezért megindították a rendszeres ásátásokat.

A **bánhidai Szelim-barlangban** újból megindult a tudományos kutatás. A két előző év nyarán végzett ásátások számos érdekes lelettel gazdagították a Magyar Nemzeti Múzeum őslénytárát és régiségtárát. Az eddig érintetlen barlangi üledékek megvizsgálása során is nagyon sok különféle őssálat csontmaradványa került itt napfényre. A legutóbbi, mintegy 20.000 év előtt lezajlott eljegesedés idején

ezen a vidéken élt sarki róka, sarki nyúl, rénszarvas, zerge és hófajd csontjai elég gyakoriak. A régibb üledékekben feltűnő sok a barlangi medve, a hiéna, őselefánt, jávorszarvas és vadló csontja. Ez utóbbiak legalább 30—40.000 esztendő maradványok. Emberőseink hajdani itt-tanyázását, pattintott és csiszolt kőkori szerszámok igazolják. A most folyó ásátások egyik érdekes eredménye az is, hogy kiderült, hogy a Szelim-barlang alatt egy másik, eddig még ismeretlen barlangnak kell lennie. Erre vallanak azok a „kürtök”, amelyek a Szelimből lefelé nyílnak. Az alsó barlang átkutatására csak a Szelim-barlang teljes kitarítása után kerülhet sor. A másik érdekesség a most folyó ásátások során előkerült 28 emberi csontváz.

P. F.

A **világ legnagyobb távcsöve** eddig a Kaliforniában, a Mount-Wilson csúcsán felállított csillagmegfigyelő-intézetben levő Hooker-féle távcső, amelynek két és félméternyi átmérővel bíró tükre négy tonnát nyom. Most készült el a Ritchey-féle távcső egyetlen kvarctömegeből, kétszer akkora átmérővel. Az új „mesterséges szem” 5 millió emberi szem látóképességének felel meg. Az egyszerű gyertya pislákoló fényét 110 kilométer távolságról lehet lefényképezni e távcső segítségével. Ezzel a távcsővel fedezték fel most a „Ross 627” nevű csillagot, amelynek a Földtől való távolsága 336 billió kilométer és anyaga oly sűrű, hogy minden négyzethüvelyknyi része egy tonnát nyom.

Dr. A. H. Heron, az indiai földtani intézet igazgatója, egy előadásában kijelentette, hogy **az elmúlt két évszázadban 2,750.000 ember vesztette életét a földrengések következtében**. Éventként átlag 400 földrengést jeleznek, de ezek nagyobb részt csak gyengé lökések és évenként csak 4—5 okoz nagyobb pusztítást.

Niklán

z ezertitkú, tündérszép Balaton partján van a mi kis villánk. Kertje tele virággal, zümmögő bogárral, repdeső mádárval, meleggel és sze-

retettel. Előttünk kígyózik a híres boglári út, mely olyan rossz volt, hogy nevezetesség számba ment. Az idén aztán kilencedik világsodaképen neki fogtak a megjavításának. Egyik csillagos, forró éjjelen a mi kertünk előtt hagyták abba a munkát. Odaállítottak egy hetvenéves, szikár, téglavörösre sült magyart, hogy őrködjék a sokmázsás hengerezőgépre, nehogy ellopják. Megszólítottam:

— Jó estét, bácsi! Ismeri a környéket?

— Hogyne ismerném! Mint a tenyereimet.

— Messze van-e ide Nikla?

— Hát elég messze. A negyedik kőkereszt Tóti után.

— Odatalálni-e könnyen?

— Elég könnyen, csak egyenest menjen a fiatal úr, ha oda akar jutni.

— Köszönöm, bácsi. Jó éjtszakát!

Bizony a faluban is mindenki csak így tudta: negyedik kőkereszt Tóti után

Nikla. Pedig oda elmegyek, mert a Berzsenyi pályázathoz mégis meg kellene nézнем. Felültem hát a minap egy harmatos reggelen a biciklimre és nekivágtam, hogy eljussak a negyedik kőkeresztig: Nikláig.

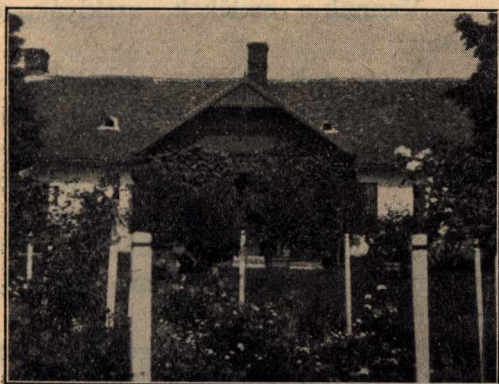
Szép volt a reggel. Imitt-amott már arattak. Vágták a legények a rendet, hiába tűzött rájuk a forró nap, egyiknek sem volt kedve a henyélésre. Szedtem a mezőn egy tarka virágcsokrot, felkötöttem a kormányomra s úgy repültem dalos kedvvel tovább. Lassanként elmúlt a nagy vídámság a szívemből: dombnak ment a kerék. Végre elértem Lengyeltótit. Aztán jöttek lassan a keresztiek. Egy... kettő... már harminc kilométer volt mögöttem. Elég volt. Leszálltam. Lehevertem az illatos fűbe, behúnytam a szemem és hallgattam a lágy ciripelést, döngicsélést. Aztán hajrá, tovább. Harmadik kereszt: Öreglak. Gyönyörű, tiszta falu, szép viaseletű, tiszta emberek. A nap felhő mögé bújt. Eszem, majd megint felkapok a gépre. Most egy fenyves mellett szalad az út, völgynek szalad a kerék. Egyszerre csak ott a kőkereszt. Silány, szegényes, mint a többi, de a negyedik. Lejjebb már látszanak a piros háztetők.

Megérkeztem. Dél lehet. Nevet a nap. Asszonyok, lányok viszik az ebédet a mezőre, a csépléshez. Gyerekek köszöntenek. A falu végén tábla: Nikla.

* *

Beszélgetés Berzsényi Dániel unokájával.

Dombos vidéken, gyönyörű tájon épült Nikla, a Berzsényi család ősi fészke. A két kilométer hosszú, poros

Berzsényi háza Niklán

falu végén lakik a költő unokája. A régi kúria falát márványtábla díszíti, jelölve annak, hogy itt lakott a lant nagy fejedelme. Idejöttem, hogy egy-két érdekes dolgot hallhassak. A hosszú ház zsalú zárva. Teljes csend, csak egy-két szorgalmas méh döngöcsél a szép park virágkelyhei körül.

Már a faluban hallottam, hogy a kúria úrnője, általában az egész család, nagyon kedves. A falusiak szerint Nikla a gyerekek paradicsoma, mert Berzsényiek állandóan cukrot és más édességet osztogatnak nekik.

A kedves, őszhajú hölgy, valóban

nagyon szívesen fogadott. Kérdéseimre szívesen válaszolt.

— Milyen ember volt a költő?

— Nagypám tüzes, erős, bátor ifjú volt. Sopronban egymaga tizenkét németet vert ki a korcsmából, s a Bakonyban egyedül utazott, persze lóháton. No de egyszer majdnem megjárta. Eltévedt s az erdő egyik félreeső zúgában világosságot pillantott meg. Arrafelé fordította a lova fejét s bátran bekopogott a földből készült ház ajtaján. Egy férfi volt a házban és szívesen fogadta a költőt. Nemsokára még vagy húsz ember érkezett zsákokkal, baltákkal. A baltákat belevagdosták a mestergerendába, a zsákok tartalmát kiöntötték a földre. Aztán elbeszéltek, hogy mit hol szereztek. Nagypám látta, hogy zsványok közé került s már készült a verekedésre... De nem került rá a sor. Reggel szépen visszakísérték az útra s ott mondta meg a házigazdája, hogy csak az a körülmény mentette meg, hogy ő, a banda vezetője, tőlük szökött juhász.

— Általában milyen jellemű volt?

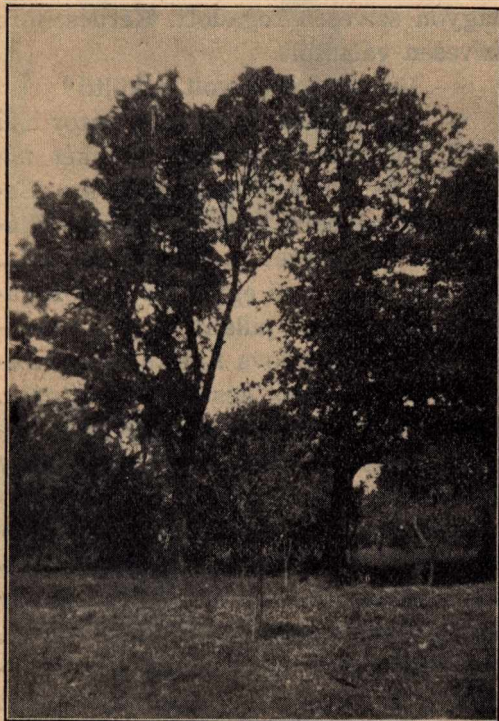
— Nyíltszívű, komoly, érzékeny. Érzékenysége siettette halálát is. Nem volt büszke, de a tekintélynek örült.

— Milyen gazda volt?

— Rosszul gazdálkodott, mert inkább verseket írt, vagy elmélgedett. Érteni azonban értett a gazdálkodáshoz és időnkint sok mindennel megpróbálkozott.

— Házassága?

— Házasságának a története érdekes. Ugyanis nem Dukai Takács Zsuzsannát, hanem ennek az idősebb nővérét akarta elvenni. Szépen felöltözött a leánykéréshez, különben is szerette a

Berzsényi fái

pompát. A leány azonban kikoszarazta: Tetszik nekem kegyelmed, de nagyon feszül a ruhája s azt jelenti, hogy szigorú férj lesz. Nem megyek kegyelmedhez. Megsértve távozott. A tizenöt éves Zsuzsanna hallotta ezt a beszédet, sírva szaladt utána és feleségnek ajánlkozott.

— Csakugyan szigorú volt a családjához?

— Nem. Inkább kissé komor. Fiait nagyon szerette. Mikor Sopronban tanultak, kis időre maga is odaköltözött. Legjobban szerette édesapámat: Farkast.

— Hogyan írt? Mit szólt a család?

— Lassan dolgozott, önmagának írt. Apja nagyon szídta a versírásért.

Egyszer össze is vesztek. A hirtelenkezű Dániel kést ragadott és belevágta az apja által annyira dícsért prózai munkába. Ettől fogva éjjel, titokban írt. Felesége is haragudott a sok gyertyafogyasztásért. Kedves íróhelye a méhese volt. (Csak nemrég dült össze.) Fiai a költőt is tisztelték benne.

— Sokan ünneplik ez évben?

— Igen sok látogató érkezik. De ilyen kis faluban, mint Nikla, nehéz az ünneplés. Kaposvárott Berzsényi-szobát akarnak berendezni.

— Vannak-e emlékek, ereklyék a költőtől?

— Nincs sok. Felesége a költő halála után férjhez ment s ekkor sok mindent eladtak. Sok holmit a falu parasztjai vettek meg. (Magam is láttam Berzsényi-szekrényt a falu korcsmájában.) Csak esküvői kardkötője, mellyel, néhány kézírata van meg. Jőjjön, megmutatom.

Áhítattal mutatja a dolgokat, majd a kertbe vezet s felhívja a figyelmemet arra a három hatalmas fára, melyet még a költő ültetett. Aztán melegen elbúcsúzik tőlem.

A temetőben felkerestem a Berzsényi-család sírhelyét. Hatalmas emléket emelt ide Somogy vármegye. A család közös, fekete márvány síremlékén legfelül a költő neve áll: Berzsényi Dániel, 1776—1836. Legalul pedig a „Fohászokodás” végső sorai:

Bizton tekintem mély sírom éjjelét,
Zordon, de óh, nem, nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád. Ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják.

Így nyugszik itt, egyszerű emberek sírjai között, akácerdő közepén az

a költő, kiről egyik költőtársa így énekelt:

Itt alant mindig honod első csillaga
voltál,
Ott fenn az ég első csillagait növeléd.

* *

Lefelé száll a nap. Rézkorongjának
búcsúsávja Berzsenyi sírján az emlékmű
lantját világítja meg. Virágot tépek
a sírról. Nézem a lantot, mellyel olyan
hatalmas hangon feddette ez a nagy
lélek a „romlásnak indult hajdan erős
magyart”.

Bizony ma is jöhetne egy Berzsenyi!

Dezséry Endre
bpesti ev. gimn. VII. o. t.

Berzsenyi sírja a niklai temetőben

Csendes ima az Uristenhez

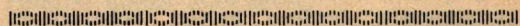
Uram, én nem tudom:
kegyelmed gazdag tarsolyában
maradt-e nekünk egy kicsiny darab,
mégis fogadd alázatos
kérésnek ezt a kérdést:
meddig ürítsük még e poharat?

Uram, én nem tudom
a célodat e nagyvilággal;
legyen úgy minden, ahogy akarod,
de ha van még gondod miránk:
kezed kapcsoljon össze,
ne legyünk szétszórt, árva magyarok!

Uram, én nem tudok
harsogva hívni milliókat;
leszámolásra, harcra nincs dalom,
az én dalom csak vallomás,
vagy halk könyörgés. Nem tudom,
hitem elég erős-e ahhoz,
hogy meghalld ezt az égbeszálló,
értünk könyörgő, csendes sóhajom.

Kónya Lajos

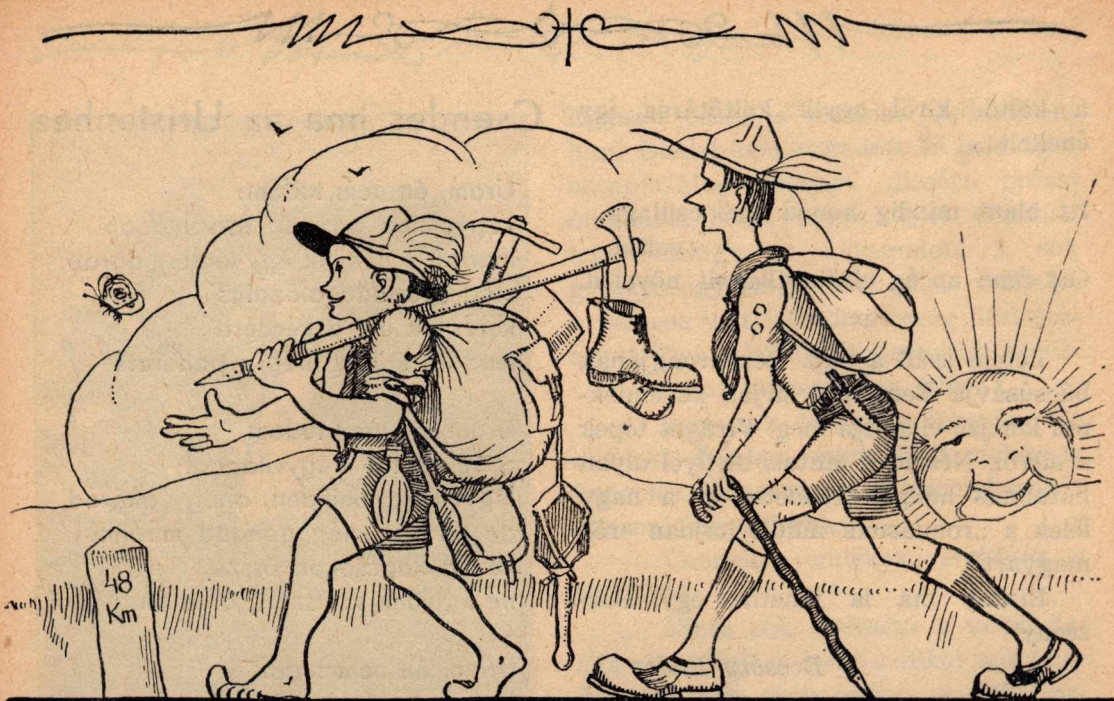
V. évf. tan. növ., Sopron.

Legyünk magyarok!

„Hazádnak rendületlenül, Légy híve, óh magyar” — zengi feléd Vörösmarty Mihály Szózata. Te pedig, kedves tanuló barátom, a gyönyörű verset egyik füleden be, a másikon meg kiengeded. Nem azt mondom, hogy egyáltalában nem vagy magyar. Oh, dehogya! De nem vagy magyar teljes sziveddel és lelkeddel.

Gondolataidban és tetteidben talán az vagy, de beszédmodorod nem magyar. Mert nehogy azt hidd, hogy magyarul beszélsz. Hisz te, evangélikus tanuló barátom, *kipucolod* a cipődet, irodalmi *nívójú* könyveket olvasol,

KONYA · L.

1936

kikorrigáld a hibáidat a dolgozatban, ha fáradt vagy, ledölsz a *szelónra* s vasárnaponkint elmégy *sielni*. Gyakran hallani tőled ezt a csúnya kifejezést is: *Mi az hogy!*

Küszöböld ki ezeket a rossz kifejezéseket. Sajnos, még szépirodalmi folyóiratokban is találkozunk idegen kifejezésekkel. A novella főhőse esetleg *szív-attakot* kap. Nem tudom megérteni, miért ne lehetne *szalvéta* helyett asztalkendő, *kredenc* helyett pohárszéket, *speiz* helyett éléskamrát mondani.

Sokszor mikor ezekről beszélgetünk barátaimmal, a következő ellenvetésekkel akarnak elhallgattatni: „Miért ügyeljek annyira a be-

szédemre, hisz ha rosszul mondom, akkor is megértene.” Nem addig van az! A mi szép magyar nyelvünket ne rontsuk idegen szavakkal s ha más nemzet meg tudja becsülni a nyelvét, mi se legyünk rosszabbak azoknál!

„Nyelvében él a nemzet”. Amelyik nép elhanyagolja saját nyelvét, az maga alatt vágja a fát, önmagát dönti romlásba. Mi pedig magyar tanulók ezt nem akarhatjuk, sőt mindent meg kell tennünk Magyarország felvirágzásáért.

Rohosy György

a soproni II. Rákóczi Ferenc honvéd főreáliskola növ.

Munkatársaimnak. Lapzártá minden hónap 15-én. A cikkeket kedves munkatársaink szíveskedjenek eddig az időpontig a szerkesztő címére (VII., Damjanich-u. 28 b) küldeni.

Rejtvénymegfejtőinknek. A szeptemberi szám megfejtéseit az októberi szám megjele-

néséig (október 1) elfogadjuk. Azontúl minden hónap 15-ig kérjük. Az osztályt fel kell tüntetni. A kik netalán nem kapták volna meg a jutalomkönyveket (egy-kettőnek nem tudtuk a pontos címét) legyenek szívesek a legközelebbi megfejtés beküldésekor jelezni. Azonnal elküldjük nekik.

Olvasóinknak. A szerkesztőség minden kívánságot meghallgat és minden kérdésre válaszol, forduljatok hozzá bizalommal.

A MEGMENTETT HAZA

(Első közlemény.)

Írta: Hamvas József.

A zánkai régi templom harangja kimért komolysággal hintette a hajnali szózatot. A lendülő hangok szálltak a Balaton fölé, szálltak a part mentén, ahol pusztuló falvak mellett még akadtak megművelt szántóföldek és zöldelő szőlőskertek. Mert erre járt pusztítani a török, amióta Mohácsnál elveszett egy szerencsétlen nemzedék.

1530 és 40 között a török hadak számára átvonuló terület volt Magyarország, főleg Dunántúl. A szultán Bécsset akarta megszállni, hogy innen szervezze Nyugateurópa meghódítását. Erre biztatta a francia király, hogy a Habsburgok erejét megtörje.

Békés urasági kastélyok, nyugalmas városok várakká épültek, hogy a portyázó hadaknak ellent tudjanak állni.

A Kőmarti urak kastélya is így épült át várrá a Fenyves-hegy oldalában. Körülvették fallal, latorkerttel. Kapuja fölött szakállszárító terpeszkeedett és felvonó híd rekesztette el a bejárást.

A kőmarti várnak asszony ura volt. Kemény szavú, vaskezü asszony. Az ura elesett Mohácsnál. Mikor a Bátáról menekülő ferencesek a gyászhiért meghozták, először összeroskadt a fájdalomtól, de aztán kis leányára, Eszterre esett a tekintete. Ettől megerősödött és keményen elhatározta, hogy leányáért felveszi a küzdelmet.

Befogta jobbágyait és megépítette a kőmarti várat. Mert nemcsak a török ellen kellett a védelem. Magyar veszedelem is fenyegette. Körülötte a magyar urak is ott raboltak, ahol lehetett. Török

Bálint Pápáról fenyegetett, Nádasdy Tamás Ujszigeten, Tolnai Máté főapát Pannonhalmáról, Bakich Pál Gyórból, a császári hadak nyugatról, a törökök keletről.

Kőmartinét megedzette a veszedelem és a portyázó hadak nem is törték meg a várát. Különösen biztonságban érezte magát, mióta a norinbergai vásárra 300 ökröt tudott felhajtani és ebből ágyúval, puskaporral el tudta látni a várát.

Most is, mikor a zánkai harangszó ideszállott, fent volt már a kőmarti vár falán, nézte a tájékat és elgondolkozott, mit kellene megvalósítani abból, amit a talián várépítő tanácsolt neki, aki Török Bálint udvarából erre ment le a déli végvárak felé.

Amint így nézi a Balaton felé kanyargó utat, látja, hogy nagy futással lohol egy ember erre fölfelé. Nagyon el van már fulladva, meg-megáll, hogy rendbe hozza lélekzetét.

Kőmartiné leereszteti a felvonó hidat és a kifáradt futó elé küldi egyik emberét. A leküldött ember hamar visszajön és sápadtan jelenti:

— Az mondja az ember, hogy a szilfás majorunkat az éjjel megtámadták, kirabolták, aki ellentállt, leölték, a majort felgyujtották. Ő is csak futva menekülhetett.

Az asszony szeme haragosan felcsilámlott, összeszorította ajkait és nehéz léptekkel kezdett föl és alá járni.

Emberei tisztelettel néztek rá. Tudták, hogy ez a kemény asszony nem

hagyja annyiban ezt a rablást. Bosszut áll érte. Most gondolja ki, hogyan.

Pedig Kőmartinének messzebb jártak a gondolatai.

Nem a majorra gondolt, hanem leányára, Eszterre. Mi lesz ezzel a leánnyal ezekben a zavaros időkben. Ha őt valami betegség vagy szerencsétlenség éri, úgy széttépik a birtokát, hogy kol-dusbotot vehet a kezébe.

Igaz, hogy Éry Pál itt bomlik körülötte, de nagyon fiatal még a legény, aztán meg korhely, kötekedő, duhaj fickó. Nem való férjnek ilyen komoly időkben.

A multkor is, hogy Ujszigetről áthozták a magyarra fordított Uj Testámentom néhány ivét és nagy tisztelettel beszélt neki tudós Sylvesterről, aki fordította és Abádi Benedek uramról, aki nyomatta, nevette mind a kettőt:

— Nincs annak helyén az esze, aki tollat markol boros kupa helyett.

De hát itt van most a várban Dornburg kapitány. Benne is nagy a hajlandóság Eszter iránt. Dornburg derék katonára. Nem afféle portyázó, fosztogató, rablóvezér, mint nem egy császári kapitány, aki akkor nagy vitéz, ha védetlen embert kell sanyargatni, de ha török kópjások, vagy Bálint úr lovasai tűnnek föl, akkor keresik az egérlyukat.

Dornburg kapitány Bécsben is kedvelt ember. Ha az ő védelme alá kerülne Kőmart, meg tudná védeni Eszter számára.

Mert hogy János király ellenese? Az ura meg hí embere volt Szapolyai Jánosnak?

János király nem bírja meg a harcot Ferdinánddal és a Balatonig nem ér el a hatalma.

Dornburg itt van Kőmarton.

Lement az asszony a várudvarra.

A nehéz gondok nem hajtották meg a fejét. Komoly méltósággal fogadta Dornburg kapitány reggeli köszöntését.

Elmondta neki, mi történt az éjjel a majorban. A kapitány önelégülten mosolygott:

— Majd megtáncoltatom én azokat az éjjeli rablókat!

— Köszönöm. Nem akartam rá megkérni, hogy embereit a kedvemért verekedtesse. De látom jóindulatát.

— Felajánlom a karomat, hogy a szívemnek tehessek szolgálatot.

Dornburg kapitány humanista műveltségű ember volt és maga is gyönyörködött a szépen szótt beszédben.

Kőmartiné megfogta a szót:

— A szívének, kapitány uram?

— Eszter váráért a véretem ontanám.

— Ajánlata igen megtisztel minket.

Az asszony kezét nyújtotta, Dornburg mindkét kezébe fogta Kőmartiné kezét:

— Megvan a kötés. Megyek, hogy elvégezzem első szolgálatomat.

Emberei hamar megnyergelték a lovakat és zuhogva robogtak át a felvonó hídon. Dornburg széles karimájú tollas kalapjával visszaintett a várfalra, ahonnan Kőmartiné nézett utánuk.

Félóra se telt bele, mikor a szakállszárítóról lovasok érkezését jelentették. Ezek még nem lehetnek Dornburg emberei. Nem is azok voltak. Fiatal magyar urak, Éry Pál pajtásai. Ott lovagolt az élükön maga Éry Pál.

Régi ismerősök voltak, úgy jöttek be a várba. Az első udvarban leszálltak a lóról és istállóba kötötték, eleséggel látták el paripáikat. A lovak ki voltak merülve. Alighanem éjszaka is meghajszolták őket a szilaj fiatal urak. A jobbagyok dolga volt, hogy jól megcsutakolják a lovakat. A fiatal legények a pince felé tartottak. Jól tudták merre van és azt is tudták, hogy jó balatoni borok pihennek ott az öreg hordókban.

Csak maga Éry Pál ment a felső várba Kőmartiékhöz.

A kis kertben találkozott Eszterrel. A leány elpirult, mikor Éryt meglátta. Az ifjú észrevette a pirulást és igen megörült neki.

— No Eszterke, mindig szebb vagy, valahányszor újra látlak.

A leány még jobban elpirult és halkan felelte:

— Mindig ilyen tréfás kedve van.

— Nem tréfálok. Magad is tudod, ha tükörbe nézel. Aztán ha nem volnál ilyen szép, meg ilyen jó, nem is várnám türelmetlenül, hogy mikor lesz a lakodalmunk.

Eszter elhalaványodott.

— Mi bajod? — kérdezte ijedten a legény.

— Semmi.

— Olyan sárga lettél, mint a halál.

— Kérdezze meg az édesanyámat.

— Mit kérdezzek tőle?

— Hogy mért nem akar engem kigyelmedhez adni.

— Ej, ha kitartasz mellettem, majd megpuhul.

— Nem lehet már. Szavát adta.

— Szavát? Elígért? Kinek?

— Dornburg kapitánynak.

— Micsoda ember?

— Megbecsült vitéz. Aztán, hogy édesanyámat mindenfelől fenyegetik a rabló szomszédok, azt hiszi, hogy benne oltalmat talál.

— Oltalmat? Hát én nem vagyok elég oltalom? Keresztül megyek én azon, aki Kőmart után nyujtja a kezét!

— Itt jön az édesanyám. Majd ő megmondja.

— Csak arra felelj Eszter, hogy szívesen lennél-e a feleségem?

— Szívesen lennék, — felelte nagyon halkan a leány.

— Akkor nem is adlak oda a német kapitánynak!

Kőmartiné jött le az oszlopos folyosó lépcsőjén.

Éry Pálban forrott a keserűség, csak úgy tört ki belőle a szó, köszönés nélkül:

— Esztert máshoz akarja adni Margit néném?

— Számon kéred tőlem? — felelt nyugodt méltósággal az asszony.

— Nem először mondom, hogy én kérem magamnak.

— Tudom, Palkó. De te még olyan

bor vagy, hogy fejfájást kap az ember, ha iszik belőle. Még benned van a salak, aminek ki kell forrni. Nem mondom, jó vitéz vagy, bátor legény, de italos, duhaj, verekedő, éjszakázó, kocsmázó ember. Nem illesz bele a házasságba.

— Asszony mellett az életem olyan lesz, hogy meg ne bántsam.

— A te tüzedet még nem könnyű eloltani.

— Adjanak rá időt, hogy megmutassam, milyen tudok lenni.

— Te ráérsz, de én nem. Toportyánok ólálkodnak a jószágaim körül és várják a zivatart, amikor kisebb az éberség, hogy betörhessenek.

— Megverekszem én velük.

— Karddal nem mindig lehet legyőzni őket. Méltóság, nagy urak barátsága is kell hozzá.

— Néném minden áron ki akar semmizni.

— Keserű napom van ma. Az éjjel is rátörtek valami zsványok egyik majoromra, Dornburg kapitány elment embereivel, hogy az elrablott jószágot visszahozza.

— A majorba! — kiáltott nagyot Éry. — A szilfás majorban?

— Ott.

Az ifjú el kezdett nevetni. Csak úgy harsogott bele a kis udvar. A térdét verte nevetésben. Kőmartiné meglepetve nézte, nem tudta, mi lelte, talán megháborodott.

— Hát a szilfás majorba ment a német, hogy a néném dolgát rendbehozza?

— Oda, mert védelmemre kelt.

— Aztán ezért kapja meg Eszter kezét?

— Erős kezű oltalmazóra van szükség.

— Hát idenézzen! Nézze meg az én kezemet!

— Mit néztek rajta?

— Hát ez a kéz már rendbe hozta a szilfás majort.

Az asszony nem értette.

— Éjféltajt, hogy átjöttünk az erdőn, halljuk ám a major felől a sivalkodást. Mondom a fiúknak, nézzük meg, mi az. Hát látjuk ám, mi történik. Hogy hajtják onnan az állatot, meg cipelik a füstölt húst. Hamar bekerítettük a zsványokat. Szépen, fellógattuk őket sorba a jegenyékre.

— Istenem! — rebbent el az ijedség Eszter ajkáról.

— Aztán átcsaptunk a rablók majorjába, felégettük. A német kapitány számára nem maradt már semmi elvégezni való.

— Többet tettél, mint szabad lett volna, — mondta aggodalmasan az asszony.

— Mi lesz most már a német kapitánnyal?

— Szavamat adtam.

— No hát én is szavamat adom, hogy nem teszi be ide a lábát!

Megfordult és nagy léptekkel sietett az alsó udvarba.

Kőmartiné nem tudta, utána menjen-e? Ott zokogott mellette Eszter. Az anya szíve legyőzte benne a vár asszonyát. Vigasztalta a leányát.

Némi zsvaj hallatszott fel az udvarból. A vár peremén mordályos emberek szaladtak. Jó messziről kerültek a belső várudvar felé. Így jutottak le Kőmartinéhoz.

Folytatása következik.

BETŰREJTVÉNYEK.

(Beküldte: Hursán Pál.)

(2 pont.)

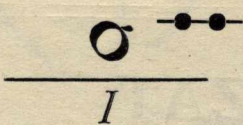
1.

T figyelmeztet **á** kalpag

2.

VVVVVV **G** az ösvényen

3.

I

4.

kondér
F

5.

E Ó

KOCKAREJTVÉNY.

(Beküldte: Hursán Pál.)

(5 pont.)

SZÁMTANI ÉS MÉRTANI REJTVÉNYEK.

(Beküldte: Hursán Pál.)

(4—4 pont.)

1	a	a	a	a	a	a	a	a	a
2	a	b	e	e	e	e	i	i	
3	i	i	j	k	l	l	m		
4	m	m	m	n	o	o			
5	o	o	r	r	r	r			
6	s	s	t	t	z				
7	z	z	z						
8	z	z							
	z								

1. Légsúlymérő.
2. Elemzés.
3. Szabolcs vmi nagyk.
4. Megken.
5. Magyarul érzőke.
6. Mutatószó. (3 szó.)
7. Számnév.
8. Mássalhangzó — fon.

a) Egy családban az apa, anyja és fiú összesen 80 évesek. Az apa ötször annyi idős, mint a fiú; viszont az anyja négyszer annyi idős, mint a fiú. Az a kérdés, hány évesek a család tagjai külön-külön?

b) Ha egy 729 köbcm-es kocka két-két szembenlevő (tehát négy) oldalát befeketítjük, azután pedig 1.5 cm alapélű kockákra daraboljuk fel az egészet, hány olyan kis kockát kapunk, amelynek egy és amelynek két oldala lesz fekete?

c) Osszuk fel 90-et két részre úgy, hogy az egyik tizedrésze egyenlő legyen a másik ötödrészevel. Melyik az a szám?

VERSENYRE FIÚK!

Az Ifjú Évek szerkesztősége az első félévre a következő pályázatokat hirdeti:

1. Elbeszélés vagy útleírás. (Lehet akár komoly, akár vidám.) Jutalom: I. díj 20 pengő, II. díj 15 pengő, III. díj 10 pengő.

2. Vers. Jutalom: I. díj 15 pengő, II. díj 10 pengő III. díj 5 pengő.

3. Rajz (tusrajz). Jutalom: I. díj 15 pengő, II. díj 10 pengő, III. díj 5 pengő.

A pályaműveket aláírni nem szabad, hanem csak jeligével kell ellátni. A nevet borítékban kell mellékelni s a borítékra ugyanazt a jeligét kell írni, amely a pályaművön van.

Beküldési határidő: 1936 november 20-a.

Az eredményt decemberi számunkban közöljük s ekkor kezdjük meg a nyertes pályamunkák közlését is.

PÁLYÁZAT

Az Országos Evangélikus Tanáregyesület pályázatot hirdet a következő feltételekkel:
Három tételt tűz ki, melyek egyenlő elbírálás alá esnek.

1. Hogyan lehetne evangélikus ifjúságunk kapcsolatait szorosabbá tenni?

2. Novella Berzsenyi Dániel életéből.

3. Egy evangélikus szellemi központ (város) leírása.

Első díj 20 pengő, második díj 10 pengő.

A pályamunkákat szeptember 30-ig a szerkesztő címére kell küldeni (Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b).

BUDAPEST, 1936. SZEPTEMBER.

XV. ÉVFOLYAM 1. SZÁM.

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat.

Alapította Algöver Andor.

Laptulajdonos az Országos Evangélikus Tanáregyesület.

Főszerkesztő: **Dr. BÁNKÚTI DEZSŐ.**

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. REMPORT ELEK.**

Szerkesztő-bizottság: **Dr. H. Gaudy László, Epest, Keken András, Hódmezővásárhely, Raskó Kálmán, Szarvas, Dr. Ruhmann Jenő, Sopron, Weiszer Gyula, Nyíregyháza, Dr. Zelenka Margit, Epest.**

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László.**

Postatakarékpénztári csekkszámja száma: 26.111. — Telefon: 1-823-84.

Megjelenik a tanév folyamán minden hónapban.

Előfizetési ára egy évre 4 pengő, egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b. III. 22.
(Kéziratok ide küldendőek.)

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4. II. em.